

**“Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı”
Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti**

**31 dekabr 2019-ci il tarixinə
Maliyyə Hesabatları**

Müstəqil auditorun rəyi

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin səhmdarına

Maliyyə hesabatlarının auditi barədə hesabat

Rəy

Biz “**Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı**” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin (“Şirkət”) 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesablardan, eləcə də əsas mühasibat uçotu siyasətləri və sair izahedici məlumatları əhatə edən qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim rəyimizə görə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından, Şirkətin 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına (BMHS) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlara görə bizim məsuliyyətlərimiz hesabatımızın Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditorların Məsuliyyəti hissəsində təqdim edilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etik Standartlar Şurasının Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə (IESBA Məcəlləsi) və Azərbaycan Respublikasında maliyyə hesabatlarının auditinə müvafiq olan etik tələblərə əsasən Şirkətdən müstəqilik və bu tələblər və IESBA Məcəlləsi üzrə digər etika məsuliyyətlərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Digər məsələ

Şirkətin 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış il üçün maliyyə hesabatları başqa bir auditor tərəfindən yoxlanılmış, onlar 15 mart 2019-cu il tarixli hesabatları ilə bununla bağlı düzəldilməmiş rəy bildirmişlər.

Rəhbərliyin və Maliyyə Hesabatları üçün İdarəetmə ilə əlaqəli şəxslərin vəzifələri

Rəhbərlik, maliyyə hesabatlarının MHBS-a uyğun olaraq hazırlanmasına və ədalətli təqdim edilməsinə cavabdehdir və rəhbərliyin müəyyən etdiyi kimi daxili nəzarət, saxtakarlıq və ya səhv səbəbindən əhəmiyyətli təhriflərdən azad olan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan yaradır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən rəhbərlik, İdarəetmə Şirkəti ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq niyyətində olmadığı təqdirdə, davam edən narahatlıq ilə əlaqəli məsələlərin açıqlanması və davam edən narahatlıq bazası ilə əlaqəli məsələlərin açıqlanması üçün məsuliyyət daşıyır. Əməliyyatlar və ya bunu etməkdən başqa real alternativ yoxdur.

Müstəqil auditorların hesabatı (davamı)

Maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorların öhdəlikləri

İdarəetmə səlahiyyətləri daşıyan şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatı prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Bizim məqsədimiz bütövlükdə maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya səhvlərdən dolayı əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olmadığına təminat vermək və rəyimizi əks etdirən auditor hesabatı təqdim etməkdir. Təminat olduqca önəmli olsa da, Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit yoxlamasının hər zaman mövcud olan təhrifləri aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya səhvlərdən irəli gələ və bu maliyyə hesabatları əsasında verilmiş iqtisadi qərarlara ciddi təsir göstərə bilər.

Beynəlxalq Audit Standartları əsasında aparılan audit yoxlamasının bir hissəsi kimi biz audit prosesində peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm prinsipi tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtalaşdırma və ya səhvlərdən irəli gələn ciddi təhrif risklərini aşkarlayır və təhlil edir, bu risklərə cavab verən audit prosedurları hazırlayır və icra edir və rəyimiz üçün əsas təşkil edəcək kafi və müvafiq dəlil toplayırıq. Saxtakarlıqdan irəli gələn ciddi təhrifləri aşkarlamama riski səhvlərdən qaynaqlanan riskdən daha yüksəkdir, belə ki saxtakarlıq əlbir olma, saxtalaşdırma, məqsədli buraxma, təhrif və ya daxili nəzarətin yetərsizliyi kimi hallarla əlaqəli olur.
- Mövcud şərtlərdə müvafiq olacaq, lakin Şirkətin daxili nəzarətinin səmərəliliyi ilə bağlı rəy bildirmək məqsədi daşımayan audit prosedurları hazırlamaq üçün auditə müvafiq daxili nəzarət haqqında anlayış əldə edirik.
- İstifadə olunan uçot siyasətlərinin, uçot smetalarının və rəhbərlik tərəfindən açıqlanan əlaqədar məlumatların müvafiqliyini təhlil edirik.
- Rəhbərliyin uçotun davamlılıq prinsipindən istifadəsinin müvafiqliyinə və Şirkətin davamlılıq prinsipini davam etdirmə imkanına dair ciddi şübhələr yarada biləcək hadisə və ya şərtlərlə əlaqədar ciddi qeyri-müəyyənliyin olub olmaması ilə bağlı əldə edilmiş dəlillər əsasında yekun rəy bildiririk. Bizim yekun rəyimizdə ciddi qeyri-müəyyənlik mövcuddur deyilsə, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarında əlaqədar məlumatlara diqqət çəkməyimiz, yaxud da bu cür məlumatlar müvafiq olmazsa, rəyimizi dəyişdirməyimiz tələb olunur. Bizim yekun rəylərimiz auditor hesabatımızın hazırlanma tarixinədək əldə edilmiş audit dəlillərinə əsaslanır. Bununla belə, gələcək hadisə və şərtlər Şirkətin işində davamlılıq prinsipini poza bilər.
- Maliyyə hesabatlarının, o cümlədən açıqlanan məlumatların ümumi təqdimatı, strukturu və məzmunu, həmçinin hesabatların obyektiv təqdimatının əsasını təşkil edən başlıca əqd və hadisələri əks etdirib etdirmədiyini təhlil edirik.

Biz auditin və mühüm audit tapıntılarının, o cümlədən audit yoxlaması zamanı daxili nəzarətdə aşkarladığımız mühüm çatışmazlıqların nəzərdə tutulan əhatə dairəsi və zamanlaması ilə bağlı idarəetmə üzrə məsul tərəflərlə əlaqədə oluruq.

Grant Thornton
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Tarix: 28 Fevral 2020-ci il

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

	Qeydlər	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalenti	5	6,881	2,710
Müştərilərə verilmiş kreditlər	6	17,697	13,269
Bina, avadanlıq, qeyri-maddi aktivlər və aktivlərdən istifadə haqqı	7	125	43
Təxirə salınmış vergi aktivləri	15	10	3
Digər aktivlər	8	351	160
Cəmi aktivlər		25,064	16,185
Öhdəliklər			
Borc öhdəlikləri	9	10,960	4,900
Cari vergi öhdəliyi	15	382	459
Digər öhdəliklər	10	124	24
Cəmi öhdəliklər		11,466	5,383
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	11	10,408	10,408
Sair kapitalda iştiraklar		11	11
Bölüşdürülməmiş mənfəət		3,179	383
Cəmi kapital		13,598	10,802
Cəmi kapital və öhdəliklər		25,064	16,185

31 dekabr 2019-cu ildə tamamlanmış ilin maliyyə hesabatları 28 Fevral 2020-ci il tarixində İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmiş və aşağıdakılar tərəfindən onların adından imzalanmışdır:

Cənab Ernest Uraimov
Direktor

Cənab Faiq Sadıxbəyov
Baş Mühəsib

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Məcmu gəlir hesabatı

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

	Qeydlər	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Faiz gəlirləri	12	8,841	5,499
Faiz xərcləri	12	(805)	(325)
Xalis faiz gəlirləri		8,036	5,174
Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar (xalis)	6	(1,070)	(557)
Ehtimal edilən zərərlər üzrə ehtiyatlardan sonra faiz		6,966	4,617
Haqq və komissiya gəlirləri		(168)	(115)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (xərc)		(686)	379
Digər əməliyyat gəlirləri		564	121
Əmək haqqı xərcləri	13	(1,998)	(1,776)
Sair ümumi və inzibati xərclər	14	(972)	(1,080)
Vergidən əvvəl mənfəət		3,706	2,146
Mənfəət vergisi xərci	15	(910)	(594)
Dövr üzrə xalis mənfəət		2,796	1,552
Sair məcmu gəlirlər		-	-
DÖVR ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİR		2,796	1,552

Cənab Ernest Uraimov
Direktor

Cənab Faiq Sadıxbəyov
Baş Mühasib

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

	Nizamnamə kapitalı AZN '000'	Sair kapital AZN '000'	Bölüşdürülməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər) AZN '000'	Cəmi kapital AZN '000'
31 dekabr 2017-ci il tarixinə qalıq	10,408	11	(658)	9,761
1 yanvar 2018-ci il tarixinə BMHS 9 təsiri	-	-	(511)	(511)
1 yanvar 2018-ci il tarixinə yenidən təsnifləşdirilmiş qalıq	10,408	11	(1,169)	9,250
İl üzrə xalis mənfəət	-	-	1,552	1,552
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	1,552	1,552
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	10,408	11	383	10,802
İl üzrə mənfəət	-	-	2,796	2,796
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	2,796	2,796
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	10,408	11	3,179	13,598

Cənab Ernest Uraimov
Direktor

Cənab Faiq Sadıxbəyov
Baş Mühasib

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Əməliyyat fəaliyyətləri üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Alınmış faizlər	8,848	5,258
Ödənilmiş faizlər	(805)	(325)
Ödənilmiş haqq və komissiyalar	(168)	(115)
Sair gəlirlər	564	121
Ödənilmiş kadr xərcləri	(1,963)	(1,776)
Ödənilmiş sair ümumi inzibati xərclər	(950)	(1,006)
Əməliyyat aktivlərində artım (azalma)		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(5,419)	(4,996)
Sair aktivlər	(191)	(77)
Əməliyyat öhdəliklərində artım (azalma)		
Sair öhdəliklər	(11)	4
Vergidən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən nəğd pul axını	(95)	(2,912)
Gəlir vergisi	(994)	(243)
Əməliyyat fəaliyyətlərində istifadə olunan pul vəsaitləri	(1,089)	(3,155)
İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTLƏRİ		
Bina və avadanlıqların alınması - xalis	7 (48)	(14)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilən pul vəsaitləri	(48)	(14)
MALİYYƏ FƏALİYYƏTLƏRİ		
Borc alınması	9 6,969	5,690
Borcların qaytarılması	9 (1,642)	(1,700)
İcarə öhdəliyinin ödənilməsi	(22)	-
Maliyyə fəaliyyətindən əldə edilmiş xalis pul vəsaiti	5,305	3,990
Pul vəsaiti və ekvivalentlərində xalis fərq	4,168	821
Xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliklərin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri	-	(411)
İlin əvvəlinə pul vəsaiti və ekvivalentləri	2,730	2,320
İlin sonuna pul vəsaiti və pul vəsaiti ekvivalentləri	5 6,898	2,730

Cənab Ernest Uraimov
Direktor

Cənab Faiq Sadıxbəyov
Baş Mühəsib

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

1 Hüquqi status və əməliyyatların xarakteri

“Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (“Şirkət”) Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin Bakı şəhəri Vergilər Departamentində Kommersiya hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı idarəsi tərəfindən qeydə alınmış “Invest Kredit” Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin adının dəyişdirilməsi nəticəsində 3 oktyabr 2008-ci il tarixində 1500550381 dövlət qeydiyyat nömrəsi (VÖEN) ilə yaradılmışdır.

“Invest Kredit Bank Olmayan Kredit Təşkilatı” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı üzrə Bakı Bölgə Şöbəsi tərəfindən qeydə alınmış “İcma Kredit” Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin adının dəyişdirilməsi nəticəsində 29 iyun 2005-ci il tarixində 0105-P135-43382 dövlət qeydiyyat nömrəsi ilə yaradılmışdır.

Şirkətin əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikası ərazisində fiziki şəxslərə mikrokreditlərin verilməsindən ibarətdir. Şirkətin fəaliyyəti Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası (“MBNP”) tərəfindən tənzimlənir və biznes funksiyaları Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (ARMB) tərəfindən verilən məhdud bank əməliyyatları üçün bank olmayan kredit təşkilatı lisenziyası əsasında icra olunur. Şirkətin hüquqi ünvanı Binəqədi rayonu, M. Ə. Rəsulzadə qəsəbəsi, Məmmədova küçəsi 107S, Bakı, Azərbaycan Respublikasında yerləşir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Şirkətin 26 (2018: 26) filialı olmuşdur. 31 dekabr 2018-ci il tarixinə Şirkətin işçilərinin ümumi sayı 211 nəfər (31 dekabr 2018: 221 nəfər) olmuşdur.

2 BMHS-ə uyğunluq haqqında bəyanat

Bu maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSS) tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına (BMHS) əsasında hazırlanmışdır. Bundan əlavə, bu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq edilən mühəsibat uçotu siyasəti, 3.1-ci maddədə izah edilən 16 saylı “İcarələr” adlı BMHS- da dəyişikliklər istisna olmaqla, 31 dekabr 2018- ci il tarixində başa çatan il üzrə bu maliyyə hesabatlarında tətbiq edilən təbiiqlərə uyğun gəlir.

3 Standartlar, mövcud standartların şərh və standartlara düzəlişlər

3.1 Standartlar, 2019-cu ildə qüvvədə olan mövcud standartların şərh və standartlara düzəlişlər

1 yanvar 2019- cu il tarixində və bu tarixdən sonra başlayan uçot dövrlərinə tətbiq edilən və qəbul edilməmiş 9 №-li MHBS istisna olmaqla tətbiq olunan yerlərdə Şirkət tərəfindən qəbul edilmiş aşağıdakı müvafiq yenidən baxılmalar və mövcud standartlara düzəlişlər Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası (“BMUSS”) tərəfindən buraxılmışdır:

- BMHŞK 23 Mənfəət vergisi ilə bağlı qeyri-müəyyənlik
- 9 saylı BMHS Mənfə kompensasiya ilə əvvəlcədən ödəmə xüsusiyyətləri (9 saylı BMHS- a düzəlişlər)
- 28 saylı BMUS Asılı və Birgə Müəssisələrə Uzunmüddətli Maraqlar (28 saylı BMUS- a düzəlişlər)
- 2015-2017-ci illər üçün MHBS-a dair illik təkmilləşdirmələr (MHBS 3, MHBS 11, BMUS 12 və 23 №-li MUBS-a düzəliş dövrü)
- Dəyişiklik, xərci və ya hesablaşma planını (19 saylı MUBS-a düzəlişlər)

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

3 Standartlar, mövcud standartların şərhı və standartlara düzəlişlər (davamı)

3.1 Standartlar, 2019-cu ildə qüvvədə olan mövcud standartların şərhı və standartlara düzəlişlər (davamı)

Yuxarıda göstərilən qaydalar bu maliyyə hesabatlarına ciddi təsir göstərmir, buna görə açıqlamalar verilməmişdir.

Aşağıdakı qiymətləndirmə bu maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir, buna görə ətraflı açıqlamalar təsvir edilmişdir.

16 sayılı BMHS “İcarələr”

Standartın nömrəsi	Adı	Qüvvəyə minmə tarixi
16 sayılı BMHS	Icarələr	1 yanvar 2019

16 sayılı BMHS 17 sayılı MUBS-nı üç şərh də (BMÜŞK 4, SŞK 15 və SŞK 27) daxil olmaqla əvəz edir.

Bu yeni standartın qəbul edilməsilə Şirkətin aşağı dəyərlə müəyyən edilmiş və ya icarə müddəti 12 aydan az olan öhdəliklər istisna olmaqla, bütün köhnə əməliyyat icarələrini istifadə hüququnu olan aktiv və əlaqəli icarə öhdəliyi kimi tanımasına səbəb oldu.

Yeni standart, dəyişdirilmiş retrospektiv yanaşmadan istifadə edilməklə tətbiq edilmişdir, 16 sayılı MHBS-in məcmu təsiri kapitalda (mövcud olduğu halda) cari dövr üçün toplanmış zərərlərin açılış balansına düzəliş kimi tanınır. Əvvəlki dövrlər bərpa edilməmişdir. İlkin tətbiq olunduğu tarixdə bağlanmış müqavilələr üçün Şirkət, 17 sayılı MUBS və BMHŞK 4-dən icarə anlayışını tətbiq etməyi seçmiş və 16 sayılı MHBS- 1 əvvəllər 17 sayılı BMUS və BMHŞK 4-ə əsasən icarə kimi müəyyən edilməmiş tənzimləmələrə tətbiq etməmişdir.

Şirkət, 1 yanvar 2019-cu il tarixinə qədər 16 sayılı MUBS-in ilkin tətbiq olunduğu tarixdə mövcud icarələrlə bağlı istifadə hüququ olan aktivinin ölçülməsinə ilkin birbaşa xərcləri (olduğu halda) daxil etməməyi qərara almışdır. Şirkət, istifadə tarixindəki aktivləri, keçid tarixində əvvəlcədən ödənilmiş və ya hesablanmış icarə ödənişləri üçün düzəldilmiş icarə öhdəliyinə bərabər məbləğdə ölçməyi seçilmişdir.

İlkin tətbiq olunduğu tarixdə istifadə hüququ olan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə nəzərdən keçirmək əvəzinə, Şirkət 16 sayılı MUBS- ın ilk tətbiq tarixindən əvvəl icarələrin çətin olub olmaması ilə bağlı tarixi qiymətləndirməsinə etibar etmişdir.

Keçid zamanı əvvəllər 12 aydan az icarə müddəti qalan əməliyyat icarəsi kimi nəzərə alınan icarə və az dəyərli aktivlərin icarəsi üçün istifadə hüququ olan aktivləri tanımamaq əvəzinə, Şirkət qalan icarə müddəti ərzində düz xətt əsasında icarə xərclərini tanımaqla əlavə imtiyazlar tətbiq etməyi seçdi. 16 sayılı MHBS-ə keçid zamanı standartda uyğun olaraq tanınan icarə öhdəliyinə tətbiq olunan orta çəkili faiz dərəcəsi 20.03% təşkil etmişdir.

İcarə müddətinin uzadılması və ləğv edilməsi variantları nəzərdən keçirilərkən şirkət icarə müddətinin müəyyənləşdirilməsi həssaslığından faydalanmışdır.

1 yanvar 2019-cu il tarixinə olan bütün icarə müqavilələri qısamüddətlidir, buna görə 1 yanvar 2019-cu il tarixinə icarə öhdəliyi və müvafiq istifadə hüququ olan aktivlər qeyd edilməmişdir. Bununla birlikdə Şirkət Ofis binası üçün 19 Mart 2019-ci il tarixində 3 illik icarə müqaviləsi bağlamışdır. Şirkət MUBS 16- a uyğun olaraq icarəyə götürülmüş ofis binası ilə əlaqədar 91 min AZN qalan icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə uçota almışdır. Bundan əlavə, Şirkət müvafiq istifadə hüququ aktivlərini qeyd edir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

3 Standartlar, mövcud standartların şərh və standartlara düzəlişlər (davamı)

3.2 Qüvvəyə hələ də minməmiş və Şirkət tərəfindən erkən qəbul edilməmiş standartlar, şərh və mövcud standartlara düzəlişlər

Bu maliyyə hesabatlarının təsdiq edildiyi tarixdə, mövcud standartlara aşağıdakı yeni standartlar, şərh və düzəlişlər dərc edilmişdir, lakin hələlik qüvvəyə minməyən standartlar, şərh və mövcud standartlara düzəlişlər Şirkət tərəfindən hələ qəbul edilməmişdir. Aşağıda göstərilən yeni standartlar, dəyişikliklər və təfsirlər barədə məlumatlar göstərilmişdir.

Yeni standartlar, şərh və düzəlişlər	Qüvvəyə minmə tarixi
BMHS 2, BMHS 3, BMHS 6, BMHS 14, BMUS 1, BMUS 8, BMUS 34, BMUS 37, BMUS 38, BMHŞK 12, BMHŞK 19, BMHŞK 20, BMHŞK-da dəyişikliklər 22 və 32-ci maddələrə əsasən bu bildirişləri çərçivədən istinadlar və tirajlar və ya Konvensiya Çərçivəsinin fərqli bir versiyasına istinad etdiklərini göstərmək üçün yeniləməlidir.	1 yanvar 2020
Asılı və ya birgə müəssisəyə aktivlərin satışı və ya qoyuluşu və investordan davaranışına aid olan BMHS 10 Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlar və BMUS 28 Asılı müəssisələrə və birgə müəssisələrə investisiya qoyuluşları (2011).	Qüvvəyə minmə tarixi dəqiq deyil, qəbul oluna bilər

Rəhbərlik bütün müvafiq bəyanatların bəyanatın qüvvəyə minmə tarixindən sonra başlayan ilk dövr üzrə Şirkətin uçot siyasətlərində qəbul ediləcəyini gözləyir. Şirkət rəhbərliyi bu yeni və yenidən baxılmış standartların Şirkətin maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirəcək.

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi

4.1 Ümumi mülahizələr

Hazırkı maliyyə hesabatları hər növ aktiv, öhdəlik, gəlir və xərc üzrə BMHS ilə müəyyən edilmiş qiymətləndirmə prinsiplərindən istifadə etməklə hazırlanmışdır. Qiymətləndirmə prinsipləri aşağıdakı uçot qaydalarında daha dolğun təsvir edilir.

4.2 Təqdimatın əsasları

Bu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq edilən mühasibat uçotu siyasəti, 3.1-ci maddədə izah edilən 16 sayılı "İcarələr" adlı BMHS- da dəyişikliklər istisna olmaqla, 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə bu maliyyə hesabatlarında tətbiq edilən təbiiqlərə uyğun gəlir.

Maliyyə hesabatlarının BMHS-ə uyğun hazırlanması rəhbərlikdən mühasibat uçotunun prinsiplərinin tətbiqinə, bəyan edilmiş aktivlər, öhdəlik, gəlir və xərc məbləğlərinə təsir edə biləcək mühakimələr yürütməyi, hesablamlar aparmağı, fərziyyələr irəli sürməyi tələb edir. Faktiki nəticələr mühakimələrdən fərqli ola bilər. Hesablamlar və onların əsasını təşkil edən fərziyyələr davamlı olaraq təkrar nəzərdən keçirilir. Mühasibat hesablamlarına düzəlişlər hesablamanın nəzərdən keçirildiyi dövr və təsir altında qala biləcək gələcək dövrlər üçün qəbul edilir. Mühasibat siyasətlərin tətbiqində qeyri müəyyənliyin ehtimal edilməsi üçün tanınan məbləğlərə mühüm təsiri edəcək məlumatlar və səciyyəvi fərziyyələr maliyyə hesabatlarının 4.26 və 4.27-cü-qeydində açıqlanır.

4.3 Xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsi

Funksional və təqdimat valyutası

Bu maliyyə hesabatları Azərbaycan Manatında (AZN) təqdim olunur, bu da Şirkətin funksional valyutasıdır.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.3 Xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsi (davamı)

Xarici valyuta əməliyyatları və qalıqlar

Xarici valyuta əməliyyatları əməliyyatların valyuta məzənnəsinə çevrilməklə, əməliyyatlar tarixində mövcud olan valyuta məzənnələrini istifadə edir (spot valyuta məzənnəsi). Bu cür əməliyyatların ödənilməsindən yaranan və il sonu valyuta məzənnələrində pul vəsaitlərinin yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan xarici valyuta mənfəət və zərərlər, məcmu gəlir hesabatında tanınır.

Tarixi dəyərində ölçülən qeyri-monetar maddələr əməliyyatlar tarixində valyuta məzənnələrindən istifadə edilməklə (çevrilməklə) çevrilir. Ədalətli dəyərlə ölçülmüş qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə valyuta məzənnələri ilə çevrilir. Xarici valyutalarda göstərilən maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin çevrilməsi məqsədilə aşağıdakı il sonu valyuta məzənnələri istifadə edilmişdir:

:	2019	2018
AZN/1 ABŞ Dolları	1.7000	1.7000
AZN/1 RUB	0.0274	0.0245

4.4 Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri məlum olan pul vəsaitlərinə asanlıqla konvertasiya edilə bilən və əhəmiyyətsiz dəyişiklik riskinə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri əlverişli pul vəsaitlərini və Mərkəzi Şirkəti ilə qalıqları və əldə etdikləri tarixdən etibarən üç ay və ya daha az olan digər banklardakı qalıqları ehtiva edir. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri amortizasiya olunmuş dəyərdə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir.

4.5 Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivlərinin təsnifatı, ilkin və sonrakı ölçülməsi

Şirkət maliyyə aləti üzrə müqavilə öhdəliyinə tərəf olduğu halda, maliyyə aktivləri və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidə edilmiş hesabatda tanınır. Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin adi alqı – satqısı prosesləri hesablaşma tarixi üzrə uçot üsulundan istifadə etməklə tanınır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilkin anda ədalətli dəyərlə ölçülür. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin alınması və buraxılmasına aidiyyəti olan birbaşa əməliyyat xərcləri (mənfəət və zərər hesabatında ədalətli dəyərlə uçota alınmış maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri istisna edilməklə) uçotda ilkin tanınma anında maliyyə aktivləri yaxud maliyyə öhdəliklərinin müvafiq olaraq ədalətli dəyərinə əlavə edilir və ya bu dəyərdən çıxılır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin mənfəət və zərər uçotunda ədalətli dəyərlə alınması ilə bağlı birbaşa əməliyyat xərcləri dərhal mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

Sonrakı ölçülmə məqsədilə, hedcinq alətləri kimi təyin edilmiş və effektiv olanlardan başqa maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı aşağıdakı kateqoriyalara bölünür:

- kreditlər və debitor borcları.

Bu kateqoriya sonradan ölçülməni və hər hansı bir gəlir və ya xərcin mənfəət və ya zərərdə və ya digər məcmu gəlirdə tanınmadığını müəyyənləşdirir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.5 Maliyyə aktivləri (davamı)

Maliyyə aktivlərinin təsnifatı, ilkin və sonrakı ölçülməsi (davamı)

Maliyyə aktivləri aşağıdakı şərtlərə cavab verdikdə və FVTPL ilə müəyyən edilmədikdə amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir:

- aktiv müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi olan biznes modelində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri yalnız əsas ödəniş və əsas məbləğ üzrə faizlərin ödənişi olan pul vəsaitlərinin müəyyən edilmiş tarixlərdə artmasına səbəb olur.

Borc aləti FVOCI-də yalnız aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və FVTPL-də olduğu kimi təyin olunmadıqda ölçülür:

- aktiv həm müqavilə üzrə pul axını toplamaqla, həm də maliyyə aktivlərini satmaqla əldə edilən bir iş modelində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri, müəyyən edilmiş tarixlərdə yalnız əsas borcun ödənilməsi və əsas borcun ödənilməməsi mənfəəti olan pul vəsaitlərinin hərəkətinə səbəb olur.

Satış üçün saxlanılmayan kapital qoyuluşunun ilkin tanınması zamanı Şirkət OCI-də ədalətli dəyərdəki dəyişiklikləri təqdim etməyi seçə bilər. Bu seçki investisiya əsasında həyata keçirilir.

Bütün digər maliyyə aktivləri FVTPL-də ölçülmüş kimi təsnif edilir. Bundan əlavə, ilkin tanıma zamanı, Şirkət əks halda amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə və ya FVOCI ilə ölçülməli tələblərə cavab verən maliyyə aktivini təyin edə bilər, əks halda yaranacaq mühasibat uyğunsuzluğunu aradan qaldırırsa və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltmalıdır.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Şirkət aktivin portfel səviyyəsində saxlandığı biznes modelin məqsədini qiymətləndirir, belə ki, bu biznesin necə idarə edildiyini və rəhbərliyə təqdim edilən məlumatı daha yaxşı əks etdirir.

Bu zaman aşağıdakı məlumat nəzərə alınır:

- Portfel üçün müəyyən edilən siyasət və məqsədlər və bu siyasətlərin tətbiqində: Xüsusilə də rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin qazanılmasına, müəyyən faiz dərəcəsini saxlamağa, maliyyə aktivlərinin müddətinin bu aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırmağa və ya aktivləri satmaqla pul vəsaitlərini reallaşdırmağa fokuslanıb-fokuslanmadığı;
- Portfelin fəaliyyəti necə qiymətləndirilir və Şirkət rəhbərliyinə necə hesabat verilir;
- Biznes modelinin işinə (və bu biznes modeli çərçivəsində saxlanan maliyyə aktivlərinə) təsir göstərən risklər və bu risklər necə idarə edilir;
- Biznes rəhbərlərinin əmək haqqı necə ödənilir, məs., bu haqq idarə edilən aktivlərin ədalətli dəyərinə əsaslanır, yoxsa müqavilə üzrə yığılan pul vəsaitlərinə; və
- Əvvəlki dövrlərdə satış tezliyi, həcmi və vaxtı, belə satışların səbəbi və gələcək satış fəaliyyəti barədə yaratdığı gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti haqqında məlumata ayrıca deyil, Şirkətin maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün müəyyən etdiyi məqsədə necə nail olunduğunun və pul

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.5 Maliyyə aktivləri (davamı)

Biznes modelin qiymətləndirilməsi (davamı)

- vəsaitlərinin necə əldə edildiyinin ümumi qiymətləndirilməsinin bir hissəsi kimi baxılır.

Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişi olub-olmadığının qiymətləndirilməsi

Bu, qiymətləndirmə məqsədləri üçün “əsas” dedikdə ilkin tanınma zamanı maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri başa düşülür. “Faiz” dedikdə pulun zaman dəyəri və müəyyən zaman dövründə ödənilməli əsas məbləğlə əlaqədar kredit riski və sair əsas kredit riskləri və xərcləri (məs., likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Şirkət alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alacaq. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edəcək.

Qiymətləndirmə zamanı Şirkət aşağıdakıları nəzərə alacaq:

- pul axınlarının məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- leverec funksiyaları;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılması şərtləri;
- şirkətin müəyyən aktivlərdən gələn pul axınlarına olan iddialarını məhdudlaşdıran şərtlər (məs., repressiz aktivlər); və
- pulun zaman dəyəri üzrə ödənişi dəyişən xüsusiyyətlər, məs., faiz dərəcələrinin mütəmadi yenilənməsi.

Təkrar təsnifat

Maliyyə aktivləri, Şirkətin maliyyə aktivlərini idarə etməsi üzrə biznes modelini dəyişməsindən sonrakı dövr istisna olmaqla, ilkin tanınmadan sonra yenidən təsnif edilmir.

Şirkət maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes modelini dəyişdikdə Şirkət həmin maliyyə aktivlərini yenidən təsnif etməlidir. Belə dəyişikliklərin tez-tez baş verməyəcəyi gözlənilir. Belə dəyişikliklər xarici və daxili dəyişikliklər nəticəsində Şirkətin üst rəhbərliyi tərəfindən müəyyən edilir və Şirkət əməliyyatları üçün əhəmiyyətli olmalı və xarici tərəflərə nümayiş etdirilməsi mümkün olmalıdır. Məsələn, Şirkət biznes aldıqda, satdıqda və ya ləğv etdikdə.

Maliyyə aktivlərinin təsnifatı və sonrakı ölçülməsi

Sonradan maliyyə öhdəlikləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçülür. Maliyyə öhdəlikləri ilkin tanınmadan sonra yenidən təsnifləşdirilmir. Maliyyə öhdəlikləri borc və digər öhdəliklərdən ibarətdir. Bütün faizlə bağlı xərclər "faiz xərcləri" daxil edilir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.5 Maiyyə aktivləri (davamı)

Dəyərsizləşmə

Şirkət maliyyə aktivləri üzrə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə gözlənilən kredit itkisi üçün ehtiyatı tanıyır. Şirkət, kredit riskinin ilkin tanınmasından bəri əhəmiyyətli dərəcədə artmayan maliyyə alətləri istisna olmaqla, ömürlük ECL-ə bərabər olan məbləğdə dəyərsizləşmə ehtiyatını ölçür, bu halda 12 aylıq ECL ölçülür.

Şirkət zərər ehtiyatlarını, 12-aylıq ECL kimi hesablanan aşağıdakılar istisna olmaqla, daimi ECL məbləğinə bərabər qiymətləndirir:

12-aylıq ECL hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində maliyyə alətinin defolt hadisəsindən yaranan ECL payıdır. 12-aylıq ECL tanınan maliyyə alətləri “Mərhələ 1” maliyyə aləti adlandırılır. Daimi ECL-lər maliyyə alətinin gözlənilən müddəti ərzində mümkün bütün defolt hadisələrindən yaranan ECL-lərdir. Daimi ECL tanınan maliyyə alətləri ilkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artdıqda, lakin maliyyə alətləri kredit-dəyərsizləşmədikdə “Mərhələ 2” maliyyə alətləri və “Mərhələ 3” maliyyə alətləri (maliyyə alətləri kredit-dəyərsizləşdikdə) adlandırılır.

ECL ölçülməsi

ECL kredit zərərlərinin ehtimal əsasında ölçülən qiymətləndirilməsidir. Onlar aşağıdakı şəkildə ölçülür:

- hesabat tarixində kredit-dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivləri: bütün gözlənilən əldə edilməmiş pul vəsaitlərinin cari dəyəri (yəni müqavilə əsasında müəssisəyə ödənilməli pul axınları ilə Şirkətin əldə etməyi gözlədiyi pul axınları arasındakı fərq);
- hesabat tarixində kredit-dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri: ümumi balans dəyəri ilə hesablanmış gələcək pul axınları arasındakı fərq;

Kredit-dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri

Hər hesabat tarixində Şirkət amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanmış maliyyə aktivlərinin kredit-dəyərsizləşib-dəyərsizləşmədiyini qiymətləndirir. Maliyyə aktivini onun gələcək pul axınlarına mənfi təsir göstərən bir və ya daha çox hadisə baş verdikdə “kredit-dəyərsizləşir”. Maliyyə aktivinin kredit-dəyərsizləşməsinin dəlillərinə aşağıdakı müşahidə edilə bilən məlumat daxildir:

- borcalan Şirkətə olan hər hansı kredit ödənişinin vaxtını 90 gündən çox gecikdirir. borcalanın ödəniş tarixi nəzərə alınmadan son ödəniş günündən sonra ödənilməli kredit məbləği var.
- bank hesabından istifadədə məhdudiyyətlər və ya banklarda depozit və yatırımlar üzrə gecikmiş ödənişlər 7 gündən çox çəkir.
- müştəri kreditlərinin defolt statusu keçicidir və düzəliş tədbirləri nəzərə alınmayıb.

ECL üzrə ehtiyatın maliyyə vəziyyəti hesabatında təqdimatı

Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri üçün ECL üzrə zərər ehtiyatları maliyyə vəziyyəti hesabatında aktivlərin ümumi balans dəyərindən tutulma şəklində təqdim edilmişdir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.5 Maiyyə aktivləri (davamı)

Ümitsiz borcların silinməsi

Kreditlər maliyyə aktivlərini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözlənti olmadığı təqdirdə silinir (tam və ya qismən). Bu adətən Şirkət borcalarının silinməsi nəzərdə tutulan məbləği ödəmək üçün kifayət qədər pul vəsaiti yaradacaq aktivləri və ya gəlir mənbəyi olmadığını müəyyən etdikdə baş verir. Bu qiymətləndirmə fərdi aktiv səviyyəsində həyata keçirilir. Silinmiş məbləğlərin bərpası mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlirlər hesabatında "maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi zərərləri"nə daxil edilir. Silinmiş maliyyə aktivləri ödənilməli məbləğlərin bərpası üzrə Şirkət prosedurlarına əməl etmək məqsədilə hüquqi tədbirlərin predmeti olaraq qalır.

4.6 Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər, digər maliyyə aktivləri kateqoriyasında təsnif edilənlərdən başqa, fəal bazarda qeyd edilməyən sabit və ya müəyyənləşdirilə bilən ödənişlər olan qeyri-törəmə aktivlərdir. Onlar ilkin olaraq ədalətli dəyerdə üstəgəl artan birbaşa əməliyyat xərcləri ilə ölçülür və sonradan effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə tanınır.

4.7 Əmlak, avadanlıq və aktivlərdən istifadə haqqı

Bütün əmlak obyektləri, avadanlıqlar və aktivlərin istifadə haqqı yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə göstərilir. Bəzi binalar, əvvəlki illərdə yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə itkisi çıxılmadan yenidən qiymətləndirilmiş məbləğdə göstərilmişdir. Şirkət cari və əvvəlki ildə heç bir əmlaka sahib deyil. Kiçik təmir və texniki xidmət xərcləri çəkildikdə xərclənir. Əmlak və avadanlıqların əsas hissələrinin və ya komponentlərinin əvəzlənməsi dəyəri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissə vaxtlı bitmiş hesab olunur.

Dəyərsizləşmə halında, əmlak və avadanlıq istifadə dəyəri və satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərin ən yüksəyinə yazılır. Balans dəyərinin azalması ümumi mənfəət və zərər hesabatında hesablanır. Əvvəlki illərdə aktiv üçün tanınmış dəyərsizləşmə itkisi, aktivin istifadə dəyərini və ya satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyənləşdirmək üçün istifadə edilən qiymətləndirmələrdə dəyişiklik olduqda geri qaytarılır.

Silinmə üzrə mənfəət və zərərlər gəlirlərin balans dəyəri ilə müqayisə olunmaqla müəyyən edilir və əsas vəsaitlərin xaric edilməsindən əldə olunan ümumi gəlir hesabatında tanınır.

Əmlak, avadanlıqlar və aktivlərin istifadə haqqı üzrə amortizasiya onların dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş məbləğlərini təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində qalıq dəyərlərinə bölmək üçün düz xətt metodu ilə hesablanır:

• Kompüterlər və rabitə vasitələri	4 il
• Mebel və avadanlıq	4 il
• Nəqliyyat vasitələri	4 il
• İcarə obyektinin yaxşılaşdırılması	Gözlənilən icarə müddəti və 20 il arasında daha aşağı olan
• Aktivlərdən istifadə haqqı	İcarə müddəti ərzində

Aktivin qalıq dəyəri, aktivin yararlılıq müddətinin sonunda gözlənilən vəziyyətdə olduqda, Şirkətin aktivin xaric edilməsindən əldə etdiyi təxmin edilən məbləğdir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.7 Əmlak, avadanlıq və aktivlərdən istifadə haqqı (davamı)

Şirkət fiziki ömrünün sonuna qədər aktiv istifadə etməsini gözlədiyi təqdirdə aktivin qalıq dəyəri sıfırdır. Aktivlərin qalıq dəyərləri və yararlılıq müddəti hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və lazım olduqda düzəldilir.

4.8 Qeyri-maddi aktivlər

Alınmış qeyri-maddi aktivlər ilkin dəyərdən amortizasiya və dəyərsizləşmə çıxıldıqdan sonra göstərilir. Alınmış kompüter proqram təminatı onların istifadəyə yararlı hala gətirmək üçün çəkilmiş hər bir xərc əsasında kapitallaşdırılır. Amortizasiya düz xətt metodu əsasında qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən istifadə müddəti ərzində mənfəət və zərərdə tanınır. Qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən istifadə müddəti 5 ildir.

4.9 Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Dəyərsizliyin qiymətləndirilməsi məqsədilə aktivlər əsasən müstəqil pul vəsaitlərinin daxilolmaları (pul vəsaitlərini yaradan vahidlər) olan ən aşağı səviyyədə qruplaşdırılır. Nəticədə, bəzi aktivlər dəyərsizləşmə üçün ayrı-ayrılıqda sınaqdan keçirilir, bəziləri isə pul vahidi səviyyəsində sınaqdan keçirilir.

Hadisələr və ya dəyişikliklər, balans dəyərinin bərpa edilə bilməyəcəyini göstərdikdə, bütün fərdi aktivlər və ya pul vəsaitlərini yaradan vahid dəyərsizləşmələr üçün sınaqdan keçirilir.

Qiymətdən düşmə zərəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidin balans dəyərinin satış qiyməti və istifadə dəyərini çıxardığı ədalətli dəyərdən yüksək olan bərpa edilə bilən məbləğdən artıq olduğu məbləğdə tanınır. Qenerasiya dəyərini müəyyən etmək üçün rəhbərlik, hər bir pul vəsaitlərini yaradan vahidin gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edir və bu pul vəsaitlərinin axınının indiki dəyərini hesablamaq üçün uyğun faiz dərəcəsini təyin edir.

Daha sonra bütün aktivlər əvvəllər tanınmış dəyərsizləşmə zərərinin artıq olmaya biləcəyi göstəricilərinə yenidən baxılır. Pul vəsaitlərini yaradan vahidin bərpa edilə bilən məbləği onun balans dəyərindən artıq olduqda dəyərdən düşmə zərəri geri qaytarılır.

4.10 Digər aktivlər

Digər aktivlər ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərle ölçülür və sonradan effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür.

4.11 Digər öhdəliklər

Digər öhdəliklər əvvəllər ədalətli dəyərle ölçülür və sonradan effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür.

4.12 Maliyyə alətlərini əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri bir-birini əvəz edir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ yalnız tanınmış məbləğləri əvəzləşdirmək üçün qanuni qüvvəyə minmiş hüquq olduqda aktiv satmaq və ya öhdəliyi ödəmək niyyəti olduqda və xalis əsasda göstərilir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4. Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.13 Kapital və ehtiyatlar

Pul vəsaitlərinin və ya digər maliyyə aktivlərinin köçürülməsi üzrə müqavilə öhdəliyi olmadıqda səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir. Bölüşdürülməmiş mənfəət / yığılmış zərərlər bütün cari və əvvəlki dövrdə bölüşdürülməmiş mənfəət / zərərləri əhatə edir. Sahiblərlə aparılan bütün əməliyyatlar kapital daxilində ayrıca qeyd olunur.

Şirkətin dividend elan etmək və ödəmək qabiliyyəti Azərbaycan qanunvericiliyinin qaydaları və qaydalarına tabedir. Adi səhmlərə münasibətdə dividendlər elan edildiyi dövrdə bölüşdürülməmiş mənfəətin mənimsənilməsi kimi əks olunur.

4.14 Ehtiyatlar və şərti öhdəliklər

Öhdəliklər, keçmiş hadisənin nəticəsində mövcud öhdəliklər, ehtimal ki, Şirkətdən iqtisadi qaynaqların çıxmasına gətirib çıxara bilər və məbləğlər etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilər. Dəyişmənin vaxtı və ya məbləği hələ də qeyri-müəyyən ola bilər. Mövcud öhdəlik, keçmiş hadisələr nəticəsində yaranan hüquqi və ya konstruktiv öhdəliklərin mövcudluğundan yaranır.

Zəmanət tələbləri və digər balansdan kənar öhdəliklər üzrə öhdəliklər öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün əsaslandırılmış və məqbul müəyyən olduqda tanınır. Gözlənilən qalıqlar müştəri hesablarının debetləşməsi ilə tanınır. Mənfəət və zərər hesabına ödəniş gözlənilən bərpa nəticəsində dəqiqləşdirilir. Gələcək əməliyyat zərərləri üçün ehtiyatlar tanınmır.

Müqavilələr pulun vaxt dəyərinin əhəmiyyətli olduğu hallarda onların indiki dəyərlərinə endirilir.

Bütün müddəalar hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və ən yaxşı qiymətləndirməni əks etdirmək üçün düzəldilir.

Mövcud öhdəliklər nəticəsində iqtisadi resursların mümkün xaric olma ehtimalı və ya uzaq olduğu hesab edildiyi hallarda, müəssisə birləşməsi zamanı qəbul edilməmiş hallar istisna edilmir.

4.15 Gəlir və xərclərin tanınması

Bütün faizlə əlaqəli maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə "faiz gəlirləri" və "faiz xərcləri" daxilində məcmu gəlir hesabatında tanınır.

Effektiv faiz metodu, maliyyə aktivinin və ya maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz dövrü və ya faiz xərcinin müvafiq dövr üzrə ayrılması üsuludur. Effektiv faiz dərəcəsi, maliyyə alətinin gözlənilən ömrü boyunca və ya uyğun olduqda, maliyyə aktivinin və ya maliyyə öhdəliyinin xalis balans dəyərinə nisbətən daha qısa bir dövrə təxmin edilən gələcək nağd ödənişləri və ya daxilolmaları dəqiqləşdirən dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsinə hesablayarkən, Şirkət maliyyə alətinin bütün müqavilə şərtlərini nəzərə alaraq pul vəsaitlərinin hərəkəti hesablayır, lakin gələcək kredit itkilərini nəzərdə tutmur. Dəyərsizləşmə zərəri nəticəsində kreditlər yazılı və ya qismən yazıldıqdan sonra, faiz gəliri tətbiq olunan Prudensial qaydalara əsasən alındıqda tanınır.

İlkin tanınmada kreditlə dəyərsizləşən maliyyə aktivləri üçün faiz gəliri, kreditin düzəldilmiş effektiv faiz dərəcəsinə aktivin amortizasiya dəyərinə tətbiq etməklə hesablanır. Faiz gəlirinin hesablanması, aktivin kredit riskinin yaxşılaşmasına baxmayaraq, ümumi bazara çevrilir.

Cəmi mənfəət və zərər hesabatında göstərilən effektiv faiz metodundan istifadə ilə hesablanmış faiz gəlirlərinə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçülən maliyyə aktivləri üzrə faizlər daxildir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.15 Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

Ümumi mənfəət və zərər haqqında hesabatda təqdim olunan faiz xərclərinə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçülən maliyyə öhdəlikləri üzrə faizlər daxildir. Digər haqlar, komissiyalar və digər gəlir və xərc maddələri müvafiq xidmət göstərildikdə mənfəət və zərərdə əks olunur.

4.16 İşçilərin faydaları

Şirkətin işçiləri tərəfindən əmək haqqı, Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya və sosial sığorta fondlarına töhfələr, ödənilən illik məzuniyyət və xəstəlik məzuniyyəti, bonuslar və qeyri-pul müavinətləri hesablanır. Şirkət Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə əsasən Hökumət tərəfindən yaradılan Sosial Müdafiə Fonduna köçürmələr edir.

Cari il ərzində Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərə əsasən, bu dərəcələr Şirkət və işçilər üçün müvafiq olaraq 1 yanvar 2019-cu il tarixinə tətbiq olunan 15% və 10% səviyyəsində müəyyən edilmişdir. Pensiya üzrə bütün pensiya təminatı ödənişlər dövlət pensiya fondu tərəfindən həyata keçirilir.

4.17 Əməliyyat xərcləri

Əməliyyat xərcləri xidmətdən istifadə etdikdə və ya onların yaranma tarixində mənfəət və ya zərərdə tanınır.

4.18 Vergi

Mənfəət vergisi xərcləri cari və təxirə salınmış vergi xərclərinin cəmindən ibarətdir

Cari vergi

Cari vergi xərci hesabat dövrü ərzində yaranmış vergi mənfəəti əsasında hesablanır. Hesabatdakı bəzi gəlir və xərclərin digər dövrlərdə vergi bazasına aid ediləcəyinə və bəzi maddələrin heç bir vaxt vergi bazasını hesablayarkən istifadə edilməyəcəyinə görə vergi mənfəəti maliyyə hesabatlarındakı mənfəətdən fərqlənir. Şirkətin cari mənfəət vergisi xərci, hesabat dövründə qüvvədə olan vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi isə aktiv və öhdəliklərin mühasibat uçotuna uyğun qalıq dəyərləri ilə onların vergiyə uyğun qalıq dəyərləri arasındakı fərqlərdən yaranan və gələcəkdə ödəniləcək və ya geri alınacaq məbləğlərin əsasında hesablanır və bu zaman öhdəlik üsulundan istifadə edilir. Təxirə salınmış vergi öhdəliyi ümumiyyətlə bütün vergi bazasını artıran maddələr üçün hesablanır, təxirə salınmış vergi aktivləri isə bu aktivdən gələcəkdə istifadə etmək üçün kifayət qədər mənfəətin olması təxmini nəzərə alınaraq tanınır. Müvəqqəti fərqlərin mühasibat mənfəətinə və vergi mənfəətinə təsir göstərməyən digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı yarandığı hallarda (biznes kombinasiyaları istisna olmaqla), belə vergi aktiv və öhdəlikləri tanınmır. Təxirə salınmış vergi aktivinin qalıq dəyəri hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əgər gələcəkdəki mənfəət əldə edilməsi ilə bağlı təxminlər bu aktivin reallaşdırılmağa imkan vermirsə bu vergi aktivinin dəyəri tam və ya qismən bu təxminlərə uyğunlaşdırılmaq üçün azaldılır. Təxirə salınmış vergini hesablayarkən vergi aktivinin reallaşdırılması və ya öhdəliyin ödənilməsi zamanı qüvvədə olan vergi dərəcəsiindən istifadə edilməlidir. Birbaşa səhmdar kapitalına təsir edən əməliyyatlar istisna olmaqla, təxirə salınmış vergi xərci və ya gəliri birbaşa məcmu gəlir hesabında əks etdirilir. Səhmdar kapitalına təsir edən əməliyyatlarla bağlı təxirə salınmış vergilər də səhmdar kapitalında öz əksini tapır. Təxirə salınmış mənfəət

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.18 Vergi (davamı)

Təxirə salınmış vergi (davamı)

vergisi aktivləri və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri xalis balans hesabatında açıqlanır və aşağıdakı hallarda xalis maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir.

- Şirkət cari mənfəət vergisi aktivlərini cari mənfəət vergisi öhdəlikləri ilə əvəzləşdirmək hüququna malikdir: və
- Təxirə salınmış vergi aktivləri və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən eyni vergiyə cəlb olunan müəssisə üzrə vergi mənbəyinə aiddir.

Azərbaycan Respublikasında da Şirkətin fəaliyyəti ilə bağlı qiymətləndirilmiş digər vergilər vardır. Bu vergilər əməliyyat xərclərinin komponenti hesabına geniş mənfəət hesabatında daxil edilir.

4.19 Uçot siyasətlərinin tətbiqində rəhbərliyin əhəmiyyətli mühakiməsi

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlikdən maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin hesablanmış məbləğinə, dəyərsizləşmə və ədalətli dəyərlərə təsir göstərən müəyyən mülahizələr, qiymətləndirmələr və fərziyyələr etməyi tələb edir. Xüsusilə, müştərilərə dəyərsizləşmiş kreditlər üçün güzəştlərin səviyyəsini müəyyənləşdirərkən gələcək pul vəsaitlərinin axınının miqdarı və vaxtı qiymətləndirilməsində rəhbərliyin ciddi mülahizəsi tələb olunur. Qiymətləndirmələr və mülahizələr daim qiymətləndirilir, tarixi təcrübəyə və şəraitdə əqlabətən olduğu güman edilən gələcək hadisələrin gözləntiləri daxil olmaqla digər amillərə əsaslanır. Qiymətləndirmələr və əsas ehtimallar davamlı olaraq nəzərdən keçirilir. Qiymətləndirmələrə düzəlişlər perspektiv olaraq tanınır.

Maliyyə hesabatlarında tanınan məbləğlərə ən çox təsir edən mühasibat uçotu siyasətinin tətbiqi ilə əlaqədar qərarlar haqqında məlumat aşağıdakı səhifədə verilir:

4.19.1 Maliyyə aktivlərinin təsnifatı və dəyərsizləşməsi:

Aktivlərin saxlanıldığı biznes modelinin qiymətləndirilməsi və maliyyə aktivinin müqavilə şərtlərinin yalnız əsas borc və ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə faiz dərəcələrinin ödənilməsinin qiymətləndirilməsi. İlk tanınmadan bəri maliyyə aktivində kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını müəyyənləşdirmək meyarlarının müəyyənləşdirilməsi, gözlənilən kredit itkisinin (ECL) ölçülməsində və ECL ölçülməsi üçün istifadə olunan modellərin seçilməsində və təsdiqlənməsində perspektivli məlumatların daxil edilməsinin metodologiyası müəyyən edilmişdir.

4.19.2 Təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması

Təxirə salınmış vergi öhdəliyinin tanınması dərəcəsi, ayrılan müvəqqəti fərqlərin tətbiq oluna biləcəyi Şirkətin gələcək vergi tutulan xərclərinin ehtimalının qiymətləndirilməsinə əsaslanır. Bundan əlavə, hər hansı bir hüquqi və ya iqtisadi məhdudiyyətlərin və ya qeyri-müəyyənliyin təsirini qiymətləndirmək üçün vacib mülahizə tələb olunur.

4.19.3 Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

20 qeyddə göstəriləyi kimi, heç bir maliyyə alətləri ədalətli qiymətləndirilmir, əksinə dəyər ya da amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə göstərilir. Rəhbərlik hesab edir ki, maliyyə alətlərinin balans dəyəri 31 dekabr 2019-cu il tarixinə ədalətli dəyərlərinə yaxındır.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.20 Hesablamanın qeyri-müəyyənliyi

Aktivlərin, öhdəliklərin, gəlir və xərclərin tanınması və ölçülməsinə ən əhəmiyyətli təsiri olan təxminlər və fərziyyələr haqqında məlumat aşağıda verilmişdir. Həqiqi nəticələr əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

4.20.1 Amortizasiya olunan aktivlərin faydalı ömrü

İdarəetmə, aktivlərin gözlənilən faydasına əsaslanan Şirkətə hər bir hesabat tarixində maddi aktivlər və qeyri-maddi aktivlər daxil olmaqla, amortizasiya edilə bilən və güzəştli aktivlərin faydalı ömrünü nəzərdən keçirir. Bununla yanaşı, faktiki nəticələr, xüsusilə proqram təminatı və IT avadanlıqları ilə bağlı, texniki köhnəlmədən fərqlənə bilər.

4.20.2 Ehtiyat

Ehtiyatlar rəhbərliyin hesablamalarına əsasən ətraf mühitə aid olan əməliyyatlardan əldə edilən məlumatlardan əldə edilir. Həssaslıq, Şirkətin hesabatındakı xalis gəliri əhəmiyyətli dərəcədə üstələməməsi və onun öhdəliklərini azaltması üçün müddəaları qiymətləndirərkən həyata keçirilir.

4.20.3 Əmlak və avadanlıqların və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi

Qiymətdən düşmə zərəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidin balans dəyərinin bərpa edilə bilən məbləğdən artıq olduğu məbləğdə tanınır. Bərpaediləbilən məbləği müəyyən etmək üçün rəhbərlik, hər bir pul vəsaitlərini yaradan vahidin gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edir və bu pul vəsaitlərinin axınının indiki dəyərini hesablamaq üçün uyğun faiz dərəcəsini təyin edir. Gələcəkdə gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti idarəetməsinin qiymətləndirilməsi prosesində gələcək əməliyyat nəticələrinə dair fərziyyələr yaradır. Bu fərziyyələr gələcək hadisələrə və şərtlərə aiddir. Həqiqi nəticələr dəyişə bilər və növbəti maliyyə ili ərzində Şirkətin aktivlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər yarada bilər.

Çox hallarda tətbiq edilə bilən diskont dərəcəsini müəyyən etmək, bazar riskinə uyğun düzəlişlərin və aktivə aid xüsusi risk amillərinə uyğun düzəlişlərin qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur.

4.20.4 Maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi

ECL ölçü modelinə daxilolmaların müəyyənləşdirilməsi, o cümlədən perspektivli məlumatların daxil edilməsi aiddir.

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün istifadə olunan məlumatlar, fərziyyələr və metodlar

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

İlkin tanınmadan sonra maliyyə alətinin defolt riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını araşdırarkən Şirkət əlavə xərc və əmək tələb etməyən, uyğun və açıq olan münasib və əsaslı məlumatdan yararlanır. Bura proqnoz məlumatları daxil olmaqla Şirkətin keçmiş təcrübəsinə əsaslanan kəmiyyət və təhlil məlumatları daxildir. Qiymətləndirmənin əsas məqsədi aşağıdakıları müqayisə etməklə kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını müəyyən etməkdir:

- hesabat tarixində qalan daimi defolt ehtimalı (PD); və
- riskin (vaxtından əvvəl ödəniş gözləntilərində dəyişikliklər üçün uyğun şəkildə yenilənmiş) ilkin tanındığı zaman indiki an üçün proqnoz edilən qalan daimi PD.

Şirkət hər hesabat dövründə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb- artmadığını yoxlayır. Şirkət kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını müəyyən etmək üçün aşağıdakı meyarlardan istifadə edir:

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.20 Hesablamanın qeyri-müəyyənliyi (davamı)

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün istifadə olunan məlumatlar, fərziyyələr və metodlar (davamı)

- müqavilə üzrə ödəniş cədvəlinə əsasən 30 gündən çox gecikmə
- 1 və ya daha çox gün pul vəsaitləri ilə bağlı müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi üçün kredit müəssisəsi və ya qeyri-rezident Şirkətin hesabdən istifadəsinə məhdudiyyətlər və ya depozitdə gecikmiş ödənişlər.

Gecikmiş günlər tam ödənişin edilmədiyi ilk ödəniş tarixindən başlayaraq sayılır. Ödəniş günləri borcalanın ixtiyarında olan hər hansı möhləti nəzərə almadan müəyyən edilir.

Şirkətə pul yatırımı və ya borcalanlara verilən korporativ kreditlər üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artdığını Şirkətin başqa cür dövrü olaraq kəmiyyət təhlilində tam əks etdirilməyən kredit riski idarəçiliyi prosesləri ilə əlaqədar keyfiyyət amillərinə əsasən də demək olar. Bu zaman müəyyən yüksək risk meyarlarına cavab verən risklər nəzərə alınır, məsələn, nəzarət siyahısında olan yatırım. Belə keyfiyyət amilləri ekspert mülahizəsinə və müvafiq keçmiş təcrübəyə əsaslanır. Kredit riskində ilkin tanınma ilə müqayisədə əhəmiyyətli artımın olmadığına dair dəlil olarsa, maliyyə alətinə dair zərər ehtiyatı yenidən 12-aylıq ECL kimi hesablanır.

PD-nun müddət strukturunun yaradılması

Şirkətin mikrokreditləri üçün defolt ehtimalı (PD %) Markov zəncirləri üsulu ilə, yəni verilmiş təhlil dövründə gecikmə dövrlərinin intervalları üzrə stoxastik kredit matrisləri ilə hesablanır. Belə dövr kimi Şirkət 12-aylıq intervalı götürməyə qərar vermişdir. İllik interval 12 ay təşkil edən orta kredit dövrünə uyğun seçilmişdir. PD-nun hesablanması üçün təhlil dövrünün başlanğıcında olan bütün mikrokreditlər gecikmə intervallarına uyğun qiymətləndirilmişdir.

- “vaxtı keçməmiş”,
- "vaxtı 1-30 gün keçmiş",
- "vaxtı 31-60 gün keçmiş",
- "vaxtı 61-90 gün keçmiş",
- “vaxtı 90 gündən çox keçmiş”.

Daha sonra baxılan dövrün sonunda eyni mikrokredit portfeli məlumat kateqoriyalarına uyğun qiymətləndirilir.

Dövrün əvvəlində olan hər kredit kateqoriyasının hansı hissəsinin baxılan dövrdə “vaxtı 90 gündən çox keçmiş” kateqoriyasına keçdiyi təhlil edilir.

Haqq-hesab tarixindən əvvəlki il üçün müvafiq mikrokredit kateqoriyasının nümayiş etdirdiyi keçid faizi bu gecikmə intervalında mikrokreditlər üçün “ilk ilin” defolt ehtimalı kimi tanınır.

Defoltun açıqlaması

Kredit-dəyərsizləşmiş aktivlər üçün meyarlara dair ətraflı məlumat üçün Qeyd 4.5.-ə baxın.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

4 Əsas uçot siyasətlərinin xülasəsi (davamı)

4.20 Hesablamanın qeyri-müəyyənliyi (davamı)

Proqnoz məlumatının tətbiqi

Şirkət proqnoz məlumatını həm maliyyə alətinin kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını qiymətləndirmək, həm də ECL ölçmək üçün tətbiq edir. Şirkət proqnoz məlumatını qiymətləndirərkən ekspert mülahizəsindən istifadə edir. Bu qiymətləndirmə həmçinin xarici məlumata əsaslanır.

Makroiqtisadi göstəricilər İOÖ və İEÖ-də defolt ehtimalının elmi tədqiqat nəticələrinə əsasən seçilmişdir. Ən önəmli makroiqtisadi göstəricilərə ÜDM-un həqiqi artımı, işsizlik və istehlakçı qiymət indeksidir. Şirkət seçilmiş makroiqtisadi göstəricilər və daxili PD dərəcələri arasında münasibətləri təhlil etmiş və portfelin qısamüddətli təbiətinin heç bir təsirini aşkar etməmişdir. Odur ki, PD dərəcələri makroiqtisadi parametrlərə görə nizamlanmamışdır.

ECL ölçülməsi

ECL-in ölçülməsi üzrə əsas ilkin məlumatlar aşağıdakı dəyişənlərin müddət strukturundan ibarətdir:

- defolt ehtimalı (PD);
- defolt zamanı zərər (LGD);
- defolt zamanı riskli məbləğ (EAD).

Mərhələ 1-də risklər üçün ECL 12-aylıq PD-u LGD və EAD-a vurmaqla hesablanır. Daimi ECL daimi PD-u LGD və EAD-ə vurmaqla hesablanır.

PD-ların proqnozlaşdırılması metodologiyası “PD-un müddət strukturunun yaradılması” başlığı altında müzakirə edilmişdir. Şirkət LGD parametrlərini defoltlu kontragentlərə qarşı iddialar üzrə vəsaitlərin qaytarılma əmsali tarixçəsi əsasında hesablayır. Şirkətdə defolt kreditlərin bərpaolma qabiliyyəti kredit defoltu tarixindən sonra 9-aylıq interval ərzində nəzərdən keçirilir. Şirkət siyasətinə əsasən 360 gündən çox gecikmiş bütün risklər üzrə 100% ECL hesablanır. 90 günlük gecikmə və 360 günlük gecikmə arasındakı dövr olduğunu nəzərə alaraq bu fakt 9 aylıq dövrü də əsaslandırır. EAD defolt zamanı riskli mövqenin gözlənilən məbləğini təqdim edir. Şirkət EAD-ni cari risk məbləği, müqavilə əsasında və amortizasiya nəticəsində cari məbləğə mümkün dəyişikliklər əsasında hesablayır. Maliyyə aktivinin EAD-si defolt zamanı ümumi balans dəyərində bərabərdir.

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi və Mərhələ 1 maliyyə aktivləri üçün maksimum 12-aylıq PD-dən istifadə etməklə, Şirkət kredit riskinə məruz qaldığı maksimal müqavilə müddəti ərzində (o cümlədən borcalanın müddəti uzatmaqla bağlı variantları) defolt riskini nəzərə almaqla ECL-i ölçür (hətta risklərin idarə edilməsi məqsədləri üçün Şirkət daha uzun müddəti nəzərdə tutduqda belə).

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

5 Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentləri

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Kassada nağd pul qalığı	22	19
Bank hesablarında olan məbləğlər		
- reytingi BB- dən BB+ dək	1	10
- reytingi B+ dən aşağı	4,477	1,982
- reytingsiz	2,398	719
	6,898	2,730
Çıxılsın: dəyərsizləşmə itkisi üçün ehtiyat (gözlənilən kredit itkisi)	(17)	(20)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentləri	6,881	2,710

Aşağıdakı cədvəldə dəyərdən düşmə ehtiyatı üçün ilkin və son qalığın uzlaşdırılması göstərilir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
1 yanvar tarixinə qalıq	20	-
Dövr ərzində (gəlir)/ xərc	(3)	20
31 dekabr tarixinə qalıq	17	20

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakıları əhatə edir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Kassada nağd pul qalığı	22	19
Bank hesablarında olan məbləğlər	6,876	2,711
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentləri	6,898	2,730

6 Müştərilərə verilmiş kreditlər

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Fərdi kreditlər	20,394	16,932
Qrup kreditləri	-	586
Müştərilərə verilən kreditlər, ümumi	20,394	17,518
Çıxılsın: dəyərsizləşmə itkisi üçün ehtiyat (ECL)	(2,697)	(4,249)
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	17,697	13,269

Kredit portfelinin coğrafi təhlili

Müştərilərə kreditlər Azərbaycan Respublikasının daxilində olan şəxslərə verilmişdir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

6 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Əhəmiyyətli kredit riskləri

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində Şirkətdə borc qalıqları kapitalın 10% -dən çox olan borcalanlar və ya əlaqəli borcalan qrupu yoxdur.

Kreditin ödənmə müddəti

Kredit portfelinin ödəmə müddəti hesabat tarixindən kreditlərin müqavilə müddətinə qədər qalan dövrü göstərən 19 (f) qeydində təqdim olunur.

Müştərilərə verilən kreditlər üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatlarının hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
1 yanvar tarixinə balans	4,249	5,574
“Maliyyə alətləri” adlı 9 sayılı MHBS qəbulunun təsiri	-	511
İl üzrə xərc	1,073	537
Əvvəllər silinmiş kreditlərin qaytarılması	188	17
Hesablanmış faiz gəliri üzrə ehtiyatlar	55	207
İl ərzində silinmə	(2,868)	(2,597)
31 dekabr tarixinə balans	2,697	4,249

Cəmi gəlir hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə ehtiyatlar aşağıdakı kimidir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,073	537
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalenti (qeyd 5)	(3)	20
Cəmi	1,070	557

31 dekabr 2019-cu il tarixinə müştərilərə verilən kreditlər və dəyərsizləşmə itkisi üçün ehtiyat aşağıdakı cədvəldə əks olunmuşdur:

	1-ci səviyyə AZN '000'	2-ci səviyyə AZN '000'	3-cü səviyyə AZN '000'	Cəmi AZN '000'
Müştərilərə verilən kreditlər				
Vaxtı keçməmiş	17,497	-	-	17,497
Vaxtı 30-gündən az keçmiş	465	-	1	466
Vaxtı 30-90 gün keçmiş	-	432	5	437
Vaxtı 91-180 gün keçmiş	-	-	844	844
Vaxtı 181-360 gün keçmiş	-	-	1,150	1150
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	-	-
Cəmi	17,962	432	2,000	20,394
Çıxılaraq gözlənilən kredit itkisi (ECL)	(641)	(307)	(1,749)	(2,697)
Müştərilərə verilən kreditlər, xalis	17,321	125	251	17,697

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

6 Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Əhəmiyyətli kredit riskləri (davamı)

31 dekabr 2018-ci il tarixinə müştərilərə verilən kreditlər və dəyərsizləşmə itkisi üçün ehtiyat aşağıdakı cədvəldə əks olunmuşdur:

	1-ci səviyyə	2-ci səviyyə	3-cü səviyyə	Cəmi
	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'
Müştərilərə verilən kreditlər				
Vaxtı keçməmiş	13,212	-	-	13,212
Vaxtı 30-gündən az keçmiş	347	-	1	348
Vaxtı 30-90 gün keçmiş	-	285	7	292
Vaxtı 91-180 gün keçmiş	-	-	241	241
Vaxtı 181-360 gün keçmiş	-	-	480	480
Vaxtı 360 gündən çox keçmiş	-	-	2,945	2,945
Cəmi	13,559	285	3,674	17,518
Çıxılsın: gözlənilən kredit itkisi (ECL)	(461)	(201)	(3,587)	(4,249)
Müştərilərə verilən kreditlər, xalis	13,098	84	87	13,269

Girovun təhlili

Kreditlərin əksəriyyəti girov kimi daşınar əmlak və ya zəminlə təmin olunur. Şirkət kredit riskinin idarə edilməsində girovu nəzərdən keçirmir, çünki bu girovun ədalətli dəyərini qiymətləndirmək çətinidir. Kreditlərin geri qaytarılması ilk növbədə girov dəyərindən deyil, borcalanların kredit qabiliyyətindən asılıdır.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti
Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

7 Bina, avadanlıq, qeyri-maddi aktivlər və aktivlərdən istifadə haqqı

	İcarə obyektinin yaxşılaşdırılması AZN '000'	Kompüter və rabitə avadanlıqları AZN '000'	Mebel və avadanlıqlar AZN '000'	Nəqliyyat vasitələri AZN '000'	Qeyri maddi aktivlər AZN '000'	Aktivlərdən istifadə haqqı AZN '000'	Cəmi AZN '000'
2019							
Dəyər							
1 yanvar 2019-cu il	-	128	335	78	10	-	551
Alışlar	1	33	12	-	2	91	139
31 dekabr 2019-cu il	1	161	347	78	12	91	690
Amortizasiya və köhnəlmə							
1 yanvar 2019-cu il	-	120	304	78	6	-	508
Amortizasiya xərcləri (qeyd 14)	-	15	17	-	1	24	57
31 dekabr 2019-cu il	-	135	321	78	7	24	565
Qalıq dəyəri							
31 dekabr 2019-cu il	1	26	26	-	5	67	125

Şirkət icarə öhdəliyini 16 №-li MUBS-a uyğun olaraq icarəyə götürülmüş ofis binası ilə əlaqədar qalan icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə uçota almışdır. Şirkət 19 mart 2019-cu il tarixində qalan icarə ödənişlərinin cari dəyərində bərabər istifadə hüququ aktivini qeyd etdi. Əlavə məlumat üçün 10 saylı qeydə baxın.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti
Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

7 Bina, avadanlıq, qeyri-maddi aktivlər və aktivlərdən istifadə haqqı (davamı)

	İcarə obyektinin yaxşılaşdırılması AZN '000'	Kompüter və rabitə avadanlıqları AZN '000'	Mebel və avadanlıqlar AZN '000'	Nəqliyyat vasitələri AZN '000'	Qeyri maddi aktivlər AZN '000'	Aktivlərdən istifadə haqqı AZN '000'	Cəmi AZN '000'
2018							
Dəyər							
1 yanvar 2018-ci il	163	128	321	78	10	-	700
Alışlar	-	-	14	-	-	-	14
Silinmələr	(163)	-	-	-	-	-	(163)
31 dekabr 2018-ci il 2018	-	128	335	78	10	-	551
Amortizasiya və köhnəlmə							
1 yanvar 2018-ci il	126	111	280	77	4	-	598
Amortizasiya xərci (qeyd 14)	37	9	24	1	2	-	73
Silinmələr	(163)	-	-	-	-	-	(163)
31 dekabr 2018-ci il	-	120	304	78	6	-	508
Qalıq dəyəri							
31 dekabr 2018-ci il	-	8	31	-	4	-	43

Rəhbərliyin fikrincə, Bina, avadanlıq, qeyri-maddi aktivlər və aktivlərdən istifadə haqqı olan aktivləri balans dəyərində heç bir dəyərsizləşmə olmamışdır.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

8 Sair aktivlər

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Maliyyə aktivləri		
Onlayn ödəmə sistemləri üzrə debitor borcları	279	72
Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	16	33
	295	105
Qyri- maliyyə aktivlər		
Əldə edilmiş girov	32	32
Öncədən ödənilmiş xərclər	11	13
Əmlak və avadanlıq üçün təchizatçılara avans ödənişləri	-	5
Digər debitor borclar	13	5
	56	55
Cəmi sair aktivlər	351	160

9 Borc öhdəlikləri

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Əlaqəli tərəfdən borc məbləği	10,960	4,900
	10,960	4,900

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Şirkətin kapitalının 10% -dən çox hissəsini təşkil edən əlaqəli tərəfdən borcu var. 31 dekabr 2019-cu il tarixinə borc qalıqlarının ümumi dəyəri 10.960 min AZN (2018: 4.900 min AZN) və hesablanmış faiz qalıqları isə olmamışdır Nil (2018: sıfır). Borc öhdəlikləri təminatlıdır və illik 9% faiz dərəcəsi ilə əldə edilmişdir.

Şirkət borcun götürülməsi ilə əlaqədar hər hansı bir şərtlərə tabe deyil.

Borclar üzrə hərəkət aşağıdakı kimidir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
1 yanvar tarixinə qalıq	4,900	1,700
Əldə edilmiş yeni borclar	6,969	5,690
Borcların qaytarılması	(1,642)	(1,700)
Məzənnə fərqi üzrə itki/ (qazanc) – xalis	733	(790)
31 dekabr tarixinə qalıq	10,960	4,900

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

10 Sair öhdəliklər

	2019	2018
	AZN '000'	AZN '000'
Maliyyə öhdəlikləri		
Hesablanmış öhdəliklər	35	-
İcarə öhdəliyi	69	-
	104	-
Qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
Alınan avanslar	20	13
Digər kreditor borclar	-	11
	20	24
Cəmi digər öhdəliklər	124	24

İcarə öhdəliyi

Şirkət ofis binası üçün 19 mart 2019-cu il tarixindən başlayaraq 3 illik müqavilə bağlamışdır. Şirkət icarə öhdəliyini MUBS 16- a uyğun olaraq icarəyə götürülmüş ofis binası ilə əlaqədar qalan icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə uçota almışdır. Bundan əlavə, Şirkət müvafiq istifadə hüququ aktivini qeyd etdi. BMHS 16 'İcarələr' tətbiq edilməsi üçün 3.1 qeydinə baxın.

	2019	2018
	AZN '000'	AZN '000'
Qeyri- cari hissə	41	-
Cari hissə	28	-
	69	-

31 dekabr 2019-cu il

	1 ildən az	1 -5 il arası	Cəmi
	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'
Minimum icarə ödənişləri	39	46	85
Maliyyə xərcləri	(11)	(5)	(16)
Xalis cari dəyər	28	41	69

11 Nizamnamə kapitalı

Nizamnamə kapitalı Şirkətin səhmdarı tərəfindən qoyulan məbləğdən ibarətdir. Şirkətin səhmdarı Şirkətin səhmdarının illik və ümumi yığıncaqlarında səs vermək hüququna malikdir.

31 dekabr 2019-cu il tarixinə nizamnamə kapitalı 10,408 min AZN təşkil edir (31 dekabr 2018: 10,408 min AZN). 31 dekabr 2019 və 31 dekabr 2018-ci il tarixlərinə görə şirkət tam olaraq (100%) "Gascoyne Investments Limited" şirkətinə məxsusdur. Birbaşa idarə edən tərəf isə Xanım Tatyana Volodinadır (2018: Xanım Tatyana Volodina).

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

12 Xalis faiz gəlirləri

	2019	2018
	AZN '000'	AZN '000'
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəlirləri	8,841	5,499
	8,841	5,499
Faiz xərcləri		
Borclar üzrə faiz xərcləri	(805)	(325)
	(805)	(325)
Xalis faiz gəlirləri	8,036	5,174

13 Əmək haqqı xərcləri

	2019	2018
	AZN '000'	AZN '000'
İşçilər üzə əmək haqqı	1,707	1,454
Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər	291	322
Cəmi əmək haqqı xərcləri	1,998	1,776

14 Sair ümumi və inzibati xərclər

	2019	2018
	AZN '000'	AZN '000'
Peşəkar xidmətlər	316	395
İcarə xərcləri *	213	207
Rabitə və informasiya xidmətləri	107	89
Səyahət xərcləri	77	78
Amortizasiya və köhnəlmə (qeyd 7)	57	73
Ofis ləvazimatları	57	73
Təmir və istismar xərcləri	52	41
Kommunal xidmətlər	34	32
Nəqliyyat vasitələrinin istismarı xərcləri	27	62
Reklam və marketinq	14	23
İcarə öhdəliyi üzrə maliyyə xərcləri	11	-
Digər xərclər	7	7
Cəmi sair ümumi və inzibati xərclər	972	1,080

* Bu, qısamüddətli xarakterli icarə xərclərini təmsil edir, buna görə 16 sayılı BMHS- a görə icazə verildiyi kimi aktivlərdən istifadə hüququ aktiv kimi kapitalaşdırılmamışdır.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

15 Vergiqoyma

Təxirə salınmış vergi

31 dekabr 2019 və 2018-ci il tarixlərində başa çatan il ərzində şirkətlərin qazancı üçün Azərbaycanda vergi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir. Vergi dərəcəsinin növbəti maliyyə ili üçün eyni qalacağı gözlənilir. Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatı məqsədləri üçün aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergi məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirlərini əks etdirir.

Eyni vergi yurisdiksiyası daxilində qalıqların hesablanması nəzərə alınmadan il ərzində təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəliklərinin hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
1 yanvar tarixinə qalıq	3	(5)
Dövr üzrə xərc	7	8
31 dekabr tarixinə qalıq	10	3

Hesabat tarixinə təxirə salınmış vergi aktivləri / öhdəliyi aşağıdakı kimidir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Bina, avadanlıq, qeyri-maddi aktivlər və aktivlərdən istifadə haqqı	(56)	(10)
Digər öhdəliklər	104	25
Çıxarılan müvəqqəti fərq	48	15
Təxirə salınmış vergi aktivləri 20% səviyyəsində (2018: 20%)	10	3

Mənfəət vergisi xərcləri

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
1 yanvar tarixinə qalıq	459	100
Dövr üzrə xərc	917	602
Dövr ərzində ödənmə	(994)	(243)
31 dekabr tarixinə qalıq	382	459

Vergi xərclərinin əsas komponentləri və gözlənilən vergi xərclərinin Şirkətin yerli effektiv vergi dərəcəsi 20% (2018: 20%) səviyyəsində və mənfəət və ya zərərdəki hesabat vergi xərcləri aşağıdakı cədvəldə qeyd edilmişdir:

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

15 Vergiqoyma (davamı)

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Vergidən əvvəlki il üçün mənfəət	3,706	2,146
Yerli effektiv vergi dərəcəsi	20%	20%
Gözlənilən vergi xərcləri	741	429
Düzəlişlər:		
Çıxarılan xərclər	176	173
Çıxarılan müvəqqəti fərq effekti	(7)	(8)
Faktiki gəlir vergisi xərcləri	910	594

Mənfəət vergisi xərcləri aşağıdakı kimi təhlil edilə bilər:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Cari vergi xərcləri	917	602
Təxirə salınmış vergi gəlirləri	(7)	(8)
	910	594

16 Əlaqəli tərəflər

Şirkət normal biznes fəaliyyəti zamanı BMHS tərəfindən verilən MHBS-dakı əlaqəli tərəflərin tərifinə daxil olan digər qurumlarla iş aparır. Bu əməliyyatlar normal iş dövründə aparılır və hər iki tərəfin razılaşdırdığı məbləğ olduğu halda mübadilə məbləğləri ilə ölçülür.

Bu maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün, birbaşa və ya dolay yolla, maliyyə və əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində, ya da əksinə və ya Şirkətin və olduğu yerlərdə müəssisələrə əhəmiyyətli təsir göstərmək bacarığı olduqda, müəssisələr Şirkətlə əlaqəli sayılırlar. Digər müəssisə ümumi nəzarətə və ya əhəmiyyətli təsirə məruz qalır, əsas idarə heyəti və digər əlaqəli tərəflər.

Əlaqəli tərəflər üzrə qalıqlar aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
31 dekabr tarixinə əlaqəli tərəfə borclar	10,960	4,900

İl ərzində bağlanmış əlaqəli əməliyyatların təfərrüatları aşağıda göstərilmişdir.

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Borclar üzrə faiz xərcləri	805	325

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

16 Əlaqəli tərəflər (davamı)

Əsas idarə heyəti üzrə işçilərin əmək haqqı, mükafat və digər faydaları aşağıdakı kimidir:

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Qısamüddətli mükafatlar - əmək haqqı və bonuslar	77	120

17 Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan bazarlar iqtisadi, siyasi və sosial, hüquqi və qanunvericilik riskləri də daxil olmaqla daha inkişaf etmiş bazarlardan fərqli olaraq risklərə məruz qalır. Əvvəllər olduğu kimi, faktiki və ya qəbul edilən maliyyə problemləri və ya inkişaf etməkdə olan ölkələrə investisiya qoyulması ilə əlaqədar qəbul edilən risklərin artması Azərbaycanda investisiya mühitinə və ümumilikdə Azərbaycan iqtisadiyyatına mənfi təsir göstərə bilər.

Azərbaycanda biznesə aid qanun və qaydalar sürətlə dəyişməyə davam edir. Azərbaycanda vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə məruz qalır və digər hüquqi və maliyyə imkanları Azərbaycanda fəaliyyət göstərən qurumların üzləşdikləri çətinliklərə kömək edir. Azərbaycanın gələcək iqtisadi istiqaməti, hökumətin qanuni, tənzimləmə və siyasi inkişaflarla birlikdə həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və pul tədbirlərindən çox asılıdır.

21 Fevral 2015-ci il tarixindən etibarən Azərbaycanda manatın ABŞ dolları qarşısında böyük devalvasiya baş verdi. Hökumət 21 dekabr 2015-ci il tarixindən ABŞ dollarına qarşı üzən məzənnə siyasətini tətbiq etdi. Bundan əlavə, Hökumət tənzimləyici məzənnədən maksimum və minimum marja sapmasına qoyulan məhdudiyyəti aradan qaldırdı və indi banklar bazar təklifi və tələbi əsasında öz məzənnələrini təyin edə bilirlər.

2009 və 2010-cu illərdə Azərbaycanın maliyyə və kapital bazarlarına mənfi təsir göstərən global maliyyə qarışıqlığı geri döndü və 2011 və 2012-ci illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatı böyüməyə başladı. Lakin əhəmiyyətli iqtisadi qeyri-müəyyənliklər qalmaqdadır. Qlobal maliyyə sistemlərindəki sistemli risklərdən, o cümlədən kredit mühitinin hər hansı bir sərtləşməsindən və ya neft və qaz qiymətlərinin enməsindən yaranan mənfi dəyişikliklər, Azərbaycan iqtisadiyyatını ləngidə bilər və ya poza bilər, Şirkətin Şirkət üçün kapitala və kapital dəyərində mənfi təsir göstərə bilər və , ümumiyyətlə, onun işi, əməliyyatların nəticələri, maliyyə vəziyyəti və perspektivləri.

Azərbaycan böyük həcmdə neft və qaz hasil etdiyi və ixrac etdiyi üçün Azərbaycan iqtisadiyyatı dünya bazarındakı neft və qazın qiymətinə xüsusilə həssasdır.

Məhkəmə icraatı

Adi iş fəaliyyəti zamanı Şirkət qanuni hərəkətlərə və şikayətlərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, bu cür hərəkətlərdən və şikayətlərdən irəli gələn son öhdəlik, maddi vəziyyətinə və ya gələcək əməliyyatların nəticələrinə ciddi mənfi təsir göstərməyəcəkdir. Bundan əlavə, 31 dekabr 2019-cu il tarixinə Şirkətə qarşı heç bir məhkəmə iddiası yoxdur.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

17 Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

Vergiqoyma

Azərbaycan Respublikasının ticarət qanunvericiliyi, o cümlədən vergi qanunvericiliyi birdən çox təfsir etməyə imkan verə bilər. Bundan əlavə, vergi orqanlarının iş fəaliyyəti ilə bağlı ixtiyari qərarlar qəbul etməsi riski var. Şirkətin iş fəaliyyətinə dair rəhbərliyin qərarına əsasən bir davranış vergi orqanları tərəfindən mübahisə edilərsə, Şirkət əlavə vergi, cərimə və faiz hesabına qiymətləndirilə bilər. Bu cür qeyri-müəyyənlik maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi, dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatın qiymətləndirilməsi və əqdlərin bazar qiymətləri ilə əlaqəli ola bilər. Bundan əlavə, bu cür qeyri-müəyyənlik vergi tutulan mənfəətin azaldılması kimi müştərilərə verilən kreditlər və avanslar üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatın verilməsi və bərpası ilə bağlı müvəqqəti fərqlərin qiymətləndirilməsi ilə əlaqələndirilə bilər.

Ümumiyyətlə, vergi ödəyiciləri yoxlama ilindən əvvəlki üç təqvim ili ilə bağlı vergi yoxlamalarından keçirirlər. Bununla birlikdə, tamamlanmış yoxlamalar yuxarı səviyyəli vergi müfəttişliklərinin tabeliyində olan vergi müfəttişliklərinin vergi yoxlamalarının nəticələrini nəzərdən keçirərək sonrakı əlavə vergi yoxlamalarının mümkünlüyünü istisna etmir.

18 Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə kateqoriyalar

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən balans dəyəri aşağıdakı aktiv və öhdəlik kateqoriyalarına aiddir:

	Qeydlər	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Maliyyə aktivləri			
Amortizasiya olunmuş aktivlərlə ölçülən maliyyə aktivləri:			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalenti	5	6,881	2,710
Müştərilərə verilən kreditlər	6	17,697	13,269
Digər maliyyə aktivləri	8	295	105
Cəmi		24,873	16,084

		2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Maliyyə öhdəlikləri			
Amortizasiya olunmuş aktivlərdə ölçülən maliyyə			
Borc öhdəlikləri	9	10,960	4,900
Digər maliyyə öhdəlikləri	10	104	-
Ümumi		11,064	4,900

Maliyyə alətlərinin hər kateqoriyası üçün uçot siyasətinin təsviri üçün 4.5 qeydinə baxın. Şirkətin maliyyə aləti riskinin, o cümlədən risklərin idarə edilməsi məqsədləri və siyasətinin təsviri 19 saylı qeyddə verilmişdir. Ədalətli dəyərlərə aid məlumatlar 20 saylı qeyddə təqdim edilmişdir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət

a) Korporativ idarəetmə üzrə çərçivə sənədi

Şirkət Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhdud məsuliyyətli Şirkət kimi qurulub. Şirkətin ali idarəetmə orqanı Müşahidə Şurasıdır.

Müşahidə Şurası şirkətin direktorunu təyin edir. Direktor Müşahidə Şurasının qərarlarının icrasına cavabdehdir.

Şirkətin nizamnaməsində Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiqlənən və Direktor tərəfindən təsdiqlənən qərarların siyahısı əks olunmuşdur.

Şirkətin ümumi fəaliyyətini Şirkətin yeganə icraedici orqanı - Direktor idarə edir. Şirkət direktoru Müşahidə Şurasının qərarlarının icrasına cavabdehdir. Şirkət direktoru Şirkətin Müşahidə Şurasına hesabat verir.

b) Daxili nəzarət siyasəti və prosedurları

Direktor, əməliyyatların miqyası və xarakteri ilə mütənasib olan Şirkətdə daxili nəzarətin inkişafı, həyata keçirilməsi və saxlanılması üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili nəzarətin məqsədi aşağıdakıları təmin etməkdir:

- risklərin düzgün və hərtərəfli qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi
- müvafiq işləmə və mühasibat və maliyyə hesabatları funksiyaları, o cümlədən əməliyyatların düzgün təsdiqlənməsi, işlənməsi və qeyd edilməsi
- mühasibat uçotu sənədlərinin, idarəetmə məlumatlarının, tənzimləmə hesabatlarının və s. tamlığı, düzgünlüyü və vaxtında verilməsi
- IT-sistemlərin, məlumatların və sistemlərin bütövlüyü və qorunmasının etibarlılığı
- saxta və ya qeyri-qanuni fəaliyyətlərin, o cümlədən əmlakın mənimsənilməsinin qarşısının alınması
- qanun və qaydalara uyğunluq.

Rəhbərlik risklərin müəyyənləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi, nəzarətin tərtib edilməsi və onların effektivliyinin monitorinqi üçün məsuliyyət daşıyır. Rəhbərlik, Şirkətin daxili nəzarətinin effektivliyini izləyir və vaxtaşırı əlavə nəzarət tətbiq edir və ya mövcud nəzarətləri zəruri hesab etdikdə dəyişdirir. Daxili audit xidmətinin əsas funksiyalarına aşağıdakılar daxildir:

- bütövlükdə daxili nəzarət sisteminin auditı və səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, əsas idarəetmə strukturlarının qərarlarının yerinə yetirilməsi
- Şirkətdə daxili sənədlər (metodlar, proqramlar, qayda və prosedurlar) ilə tənzimlənən risklərin qiymətləndirilməsi metodologiyasının və risklərin idarə edilməsi prosedurlarının səmərəliliyinin auditı.
- Mühasibat və hesabat işinin düzgünlüyünün, tamlığı və vaxtında və maliyyə məlumatlarının toplanması və təqdim edilməsinin (etibarlılığı, dolğunluğu və obyektivliyi daxil olmaqla) yoxlanılması və yoxlanılması
- Şirkət əmlakının qorunması üzrə tətbiq olunan metodların auditı
- əməliyyatların və digər sövdələşmələrin iqtisadi məqsəduyğunluğunun və səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

b) Daxili nəzarət siyasəti və prosedurları (davamı)

- daxili nəzarət prosesləri və prosedurlarının auditi

Daxili Audit funksiyası rəhbərlikdən asılı deyil və birbaşa Müşahidə Şurasına hesabat verir. Daxili audit yoxlamalarının nəticələri müvafiq iş prosesi menecerləri ilə birlikdə şirkət rəhbərliyinə təqdim olunan xülasələrlə müzakirə olunur. The internal control system in the Company comprises:

- Direktor və Müşahidə Şurası
- Baş mühasib
- təhlükəsizlik, o cümlədən IT-təhlükəsizlik
- insan resursları funksiyası
- daxili audit xidməti

Müəyyən edilmiş standartlara, siyasətə və prosedurlara uyğunluq üçün cavabdeh olan digər işçilər, bölmə və funksiyalar:

- filial rəhbərləri və müəssisə rəhbərləri
- məhkəmə məmuru - qanuni və tənzimləyici tələblərə cavab verən bir işçi
- nəzarət vəzifələri olan digər işçilər / bölmələr

Rəhbərlik hesab edir ki, şirkət Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının (2019-cu ildə ləğv edilmişdir və bu funksiya indi Azərbaycan Mərkəzi Bankı icra edir) risklərin idarə edilməsi və daxili nəzarət sistemləri ilə əlaqəli tələblərə, o cümlədən daxili audit funksiyası ilə əlaqəli tələblərə uyğundur. idarəetmə və daxili nəzarət sistemləri əməliyyatların miqyasına, xarakterinə və mürəkkəbliyinə uyğundur.

c) Riskin idarəedilməsi siyasəti və prosedurları

Şirkətin üzləşdiyi riskləri müəyyənləşdirmək, təhlil etmək və idarə etmək, müvafiq risk hədləri və nəzarəti təyin etmək, risk səviyyəsini və həddlərə riayət edilməsini daim nəzarət etmək məqsədi daşıyan risklərin idarə edilməsi siyasəti mövcuddur.

Müşahidə Şurası risklərin idarə edilməsi çərçivəsinə nəzarət etmək, əsas risklərin idarə edilməsinə nəzarət etmək və risklərin idarə edilməsi siyasətini və prosedurlarını nəzərdən keçirmək, habelə əhəmiyyətli dərəcədə böyük riskləri təsdiqləmək üçün ümumi məsuliyyət daşıyır.

Direktor, risklərin azaldılması tədbirlərinin izlənməsi və həyata keçirilməsi və şirkətin müəyyən edilmiş risk parametrləri daxilində fəaliyyət göstərməsini təmin etmək üçün məsuliyyət daşıyır. Şirkətin risklərin idarə edilməsi prosedurlarının effektivliyinə və ardıcıl tətbiq edilməsinə nəzarət etmək üçün Şirkətin baş direktoru vaxtaşırı daxili audit funksiyası ilə hazırlanmış hesabatları alır, bu hesabatların məzmununu müzakirə edir və təklif olunan düzəliş tədbirlərini nəzərdən keçirir.

d) Bazar riski

Bazar riski, bazar qiymətindəki dəyişikliklər səbəbindən maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitlərinin axınının dəyişməsi riski. Bazar riskinə valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və digər qiymət riskləri daxildir. Bazar riski ümumi və spesifik bazar hərəkətlərinə və bazar qiymətlərinin dəyişkənliyi səviyyəsinə məruz qalan faiz dərəcələri, valyuta və kapital maliyyə alətlərindəki açıq mövqelərdən yaranır.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

d) Bazar riski (davamı)

i. Faiz dərəcəsi riski

Pul vəsaitlərinin hərəkəti faiz dərəcəsi riski, maliyyə alətinin gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsi səbəbindən dalğalanma riskidir. Ədalətli dəyər faiz dərəcəsi riski, bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsi səbəbindən maliyyə alətinin dəyərinin dəyişməsi riski.

Şirkət bazar faiz dərəcələrinin dəyişkənliyinin həm ədalətli dəyəri, həm də pul vəsaitlərinin hərəkəti risklərinə təsirinə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz dərəcələri arta bilər, lakin gözlənilməz hərəkətlərin baş verəcəyi təqdirdə itkiləri azalda bilər.

Aşağıdakı cədvəldə vergi və kapitaldan əvvəl mənfəətin / (zərərin) faiz dərəcələrində mümkün dərəcədə mümkün dəyişikliyə həssaslığı göstərilir (2018: $\pm 1\%$). Bu dəyişikliklər mövcud bazar şəraitinin müşahidəsinə əsaslanaraq mümkün sayılır. Hesablamalar hər dövr üçün orta bazar faiz dərəcəsinin dəyişməsinə və hər hesabat tarixində faiz dərəcələrinin dəyişməsinə həssas olan faizli maliyyə alətlərinə əsaslanır. Bütün digər dəyişkən şərtlər sabit saxlanılır.

	Vergidən öncə mənfəət (zərər)		Kapital	
	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'
31 dekabr 2019-cu il	+1%	-1%	+1%	-1%
Xalis faiz gəliri	67	(67)	54	(54)
31 dekabr 2018-ci il				
Xalis faiz gəliri	84	(84)	67	(67)

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti
Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

d) Bazar riski (davamı)

i. Faiz dərəcəsi riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəl faiz dərəcələrinin yenidən qiymətləndirilməsində uyğunsuzluq səviyyəsini göstərir:

	Efektiv faiz dərəcəsi	3 ay ərzində	3-6 ay ərzində	6- 12 ay ərzində	1-5 il ərzində	Faizsiz	Cəmi
31 dekabr 2019-cu il	%	AZN ‘000’	AZN ‘000’	AZN ‘000’	AZN ‘000’	AZN ‘000’	AZN ‘000’
Maliyyə aktivləri:							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalenti	-	-	-	-	-	6,881	6,881
Müştərilərə verilən kreditlər	65.70%	5,156	4,409	5,774	2,358	-	17,697
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	295	295
		5,156	4,409	5,774	2,358	7,176	24,873
Maliyyə öhdəlikləri:							
Borclar	9%	1,534	1836	918	6,672	-	10,960
Digər maliyyə öhdəlikləri	20.03	6	6	15	42	35	104
		1,540	1,842	933	6,714	35	11,064
Cəmi faiz yenidən qiymətləndirmə boşluğu		3,616	2,567	4,841	(4,356)	7,141	13,809

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti
Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

d) Bazar riski (davamı)

i. Faiz dərəcəsi riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəl faiz dərəcələrinin yenidən qiymətləndirilməsində uyğunsuzluq səviyyəsini göstərir:

	Effektiv faiz dərəcəsi	3 ay ərzində	3-6 ay ərzində	6- 12 ay ərzində	1-5 il ərzində	Faizsiz	Cəmi
31 dekabr 2018-ci il	%	AZN ‘000’	AZN ‘000’	AZN ‘000’	AZN ‘000’	AZN ‘000’	AZN ‘000’
Maliyyə aktivləri:							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalenti	-	-	-	-	-	2,710	2,710
Müştərilərə verilən kreditlər	49.33%	3,815	3,087	4,488	1,879	-	13,269
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	-	105	105
		3,815	3,087	4,488	1,879	2,815	16,084
Maliyyə öhdəlikləri:							
Borclar	9%	821	-	821	3,258	-	4,900
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-	-	-
		821	-	821	3,258	-	4,900
Cəmi faiz yenidən qiymətləndirmə boşluğu		2,994	3,087	3,667	(1,379)	2,815	11,184

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

d) Bazar riski (davamı)

ii. Xarici valyuta riski

Xarici valyuta riski maliyyə alətinin ədalətli dəyəri və ya gələcək vəsait axınları xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrində dəyişikliklərə görə dəyişkən olacaq.

Xarici valyuta mübadilə riski gəlirlər və/ya kapitalın xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliklərə görə dəyişkən olması riskidir. Şirkətin xarici valyutaya məruzqalması nağd xarici valyuta, digər banklardakı balanslar, müştərilərə kredit və avans ödənişləri, bank və maliyyə institutlarından kredit və depozitlər və müştərilərdən depozitlərdən ibarətdir.

Şirkət öz xarici valyutaya məruzqalmasını xarici valyuta aktiv və öhdəliklərini tutuşdurmaqla idarə edir. Xalis açıq mövqe və qarşı tərəfin mədudiyyətləri risk konsentrasiyasının məhdudlaşdırılması üçün müəyyən edilmişdir. Şirkəti valyuta riskinə məruz qoyan xarici valyuta denominasiyalı maliyyə aktiv və öhdəlikləri aşağıda açıqlanır. Bu məbləğlər hesabatın son tarixinə AZN məzənnəsi ilə rəhbərliyə təqdim edilən məbləğlərdir:

Valyuta	Xarici valyutaya məruz qalma				
	AZN	ABŞ dolları	AVRO	Rubl	Cəmi
31 dekabr 2019-cu il	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'
Maliyyə aktivləri:					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalenti	4,441	-	-	2,440	4,441
Müştərilərə verilən kreditlər	17,697	-	-	-	17,697
Digər maliyyə aktivləri	295	-	-	-	295
	22,433	-	-	2,440	22,433
Maliyyə öhdəlikləri:					
Borclar	-	-	-	10,960	10,960
Digər maliyyə öhdəlikləri	104	-	-	-	104
	104	-	-	10,960	11,064
Ümumi məruz qalma – xalis	22,329	-	-	(8,520)	13,809

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

d) Bazar riski (davamı)

ii) Xarici valyuta riski (davamı)

Valyuta	AZN	ABŞ dolları	AVRO	Rubl	Cəmi
	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'
31 dekabr 2018-ci il					
Maliyyə aktivləri:					
Pul vəsaitləri və pul	1,448	79	94	1,089	2,710
Müştərilərə verilən	13,269	-	-	-	13,269
Digər maliyyə aktivləri	105	-	-	-	105
	14,822	79	94	1,089	16,084
Maliyyə öhdəlikləri:					
Borclar	-	-	-	4,900	4,900
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-
	-	-	-	4,900	4,900
Ümumi məruz qalma - xalis	14,822	79	94	(3,811)	11,184

Aşağıdakı cədvəldə bütün digər bərabər şərtlər daxilində Şirkətin maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri, ABŞ dolları / AZN, AVRO / AZN və RUB / AZN məzənnəsi ilə bağlı vergi və kapital qarşısında mənfəətin ((zərərin) həssaslığı əks edilmişdir. 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üçün ABŞ dolları / AZN məzənnəsinin $\pm 10\%$ dəyişməsinə (2018: $\pm 10\%$) ehtimal edir. AVRO / AZN məzənnəsi üçün $\pm 10\%$ dəyişiklik (2018: $\pm 10\%$), RUB / AZN məzənnəsində isə $\pm 10\%$ dəyişiklik nəzərə alınır (2018: $\pm 10\%$). Həssaslıq təhlili Şirkətin hər bir hesabat tarixində saxlanılan xarici valyuta maliyyə alətlərinə əsaslanır.

Əgər manat ABŞ dolları, AVRO və RUB hər birinə nisbətə müvafiq olaraq 10% (2018: 10%) zəifləmiş olsaydı, bu aşağıdakı təsir göstərərdi:

	Vergidən öncə mənfəət (zərər)			Kapital		
	ABŞ doları	AVRO	RUB	ABŞ doları	AVRO	RUB
	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'
31 dekabr 2019-cu il	-	-	(852)	-	-	(682)
31 dekabr 2018-ci il	8	9	(381)	6	8	(305)

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

d) Bazar riski (davamı)

ii) Xarici valyuta riski (davamı)

Əgər manat ABŞ dolları, AVRO və RUB hər birinə nisbətdə müvafiq olaraq 10% (2018: 10%) dəyər qazanmış olsaydı, bu aşağıdakı təsir göstərərdi:

	Vergidin öncə mənfəət (zərər)				Kapital	
	ABŞ dolları	AVRO	ABŞ dolları	AVRO	ABŞ dolları	AVRO
	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'	AZN '000'
31 dekabr 2019-cu il	-	-	852	-	-	682
31 dekabr 2018-ci il	(8)	(9)	381	(6)	(8)	305

Xarici valyuta məzənnələrinə məruz qalma il ərzində xarici əməliyyatların həcmindən asılı olaraq dəyişir. Buna baxmayaraq, yuxarıda göstərilən təhlil Şirkətin xarici valyuta riskinə məruz qalmasının göstəricisi hesab olunur.

(e) Kredit riski

Kredit riski müştəri və ya maliyyə alətinin qarşı tərəfi müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə Şirkət üçün maliyyə itkisi riskidir. Şirkət kredit risklərinin idarə olunması (həm tanınmış maliyyə aktivləri, həm də tanınmamış müqavilə öhdəlikləri üçün), o cümlədən portfel konsentrasiyasını məhdudlaşdırmaq və kredit riskini fəal şəkildə izləmək üçün Kredit Komitəsinin yaradılması ilə bağlı siyasət və prosedurlara malikdir. Kredit siyasəti Müşahidə Şurası tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir. Kredit siyasətində aşağıdakılar müəyyənləşdirilir:

- Kredit müraciətlərinə baxılması və təsdiqlənməsi qaydaları
- Borcalanların kredit qiymətləndirməsinin metodologiyası
- qarşı tərəflərin, emitentlərin və sığorta şirkətlərinin kredit qiymətləndirməsinin metodologiyası
- kredit sənədlərinə dair tələblər
- Kreditlərin və digər kredit risklərinin davamlı monitorinqi prosedurları

Şirkət fərdi kredit risklərinin nəticələrini daim izləyir və müştərilərin kredit qabiliyyətini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. İcmal müştərinin ən son maliyyə hesabatlarına və borcalan tərəfindən təqdim edilmiş və ya Şirkət tərəfindən əldə edilmiş digər məlumatlara əsaslanır.

Kredit riskinə maksimum məruz qalma ümumiyyətlə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində və tanınmamış müqavilə öhdəliklərinin məbləğlərində əks olunur. Mümkün kredit riskini azaltmaq üçün aktiv və öhdəliklərin qarşılıqlı təsirinə əhəmiyyəti yoxdur. Hesabat tarixində maliyyə aktivlərindən kredit riskinin maksimal dərəcəsi aşağıdakı kimidir:

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı) 31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

(e) Kredit riski (davamı)

	Qeydlər	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Maliyyə aktivləri			
Köhnəlmə dəyəri ilə ölçülən maliyyə aktivləri			
Nəgd pul və nəgd pul ekvivalenti	5	6,859	2,691
Müştərilərə verilən kreditlər	6	17,697	13,269
Digər maliyyə aktivləri	8	295	105
Cəmi		24,851	16,065

31 dekabr 2019-cu il tarixinə Şirkətin bütünlükdə kredit riskinə məruz qalmasının ümumi faiz dərəcəsinin 10 faizindən çox hissəsi olan müştərisi yoxdur (2018: yoxdur).

(f) Likvidlik riski

Likvidlik riski, Şirkətin nağd pul və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaqla tənzimlənən maliyyə öhdəlikləri ilə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirməkdə çətinlik çəkəcəyi riskidir. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddəti uyğun gəlmədikdə likvidlik riski mövcuddur. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri və faiz dərəcələrinin uyğun və / və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu likvidliyin idarə edilməsi üçün əsasdır. Hər zaman maliyyə institutları üçün tamamilə uyğun olmaması qeyri-adi haldır, çünki əməliyyatın aparılması çox vaxt qeyri-müəyyən müddətə və müxtəlif tiplərə aiddir. Müqayisə olunmamış bir mövqə gəlirliliyi artırma bilər, eyni zamanda itki riskini də artırma bilər.

Şirkət pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə bütün öhdəlikləri vaxtından əvvəl yerinə yetirmək üçün hər zaman vəsaitin olmasını təmin etmək məqsədi ilə likvidliyin idarə edilməsini həyata keçirir. Likvidlik siyasəti Müşahidə Şurası tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiq edilir. Şirkət diversifikasiya edilmiş və sabit maliyyə bazasını fəal şəkildə dəstəkləməyə çalışır. Likvidliyin idarə edilməsi siyasəti tələb edir: Pul vəsaitlərinin hərəkətinə proqnozlaşdırmaq və bununla əlaqədar zəruri likvid aktivlərin səviyyəsini nəzərə almaq;

- müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini saxlamaq
- Borcların konsentrasiyası və profilini idarə etmək
- borc maliyyələşdirmə planlarının aparılması
- Pul axınının hər hansı bir kəsilməsindən qorunmaqla asanlıqla ləğv edilə bilən yüksək satıla bilən aktivlər portfelinin saxlanması
- likvidlik və maliyyələşdirmə şərtləri planlarını qorumaq
- tənzimləmə tələblərinə qarşı likvidlik nisbətlərinin monitorinqi

Maliyyə Departamenti, maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin likvidlik vəziyyəti və gələcək proqnozlaşdırılan iş nəticəsində yaranan digər proqnozlaşdırılan pul vəsaitlərinin təfərrüatları ilə əlaqədar qurumlardan məlumat alır. Bundan sonra Maliyyə Departamenti, bütövlükdə Şirkət daxilində kifayət qədər likvidliyin qorunmasını təmin etmək üçün qısamüddətli likvid aktivlərin müvafiq portfelini təmin etməyi təmin edir.

Gündəlik likvidlik mövqeyi izlənilir və həm normal, həm də daha ağır bazar şərtlərini əhatə edən müxtəlif ssenarilər altında nizamlı likvidlik stress testi Maliyyə İdarəsi tərəfindən aparılır. Normal bazar şəraitində likvidlik mövqeyini əhatə edən likvidlik haqqında hesabatlar həftəlik əsas rəhbərliyə təqdim olunur. Likvidliyin idarə edilməsi ilə bağlı qərarlar Maliyyə Departamenti tərəfindən qəbul edilir və yerinə yetirilir.

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti
Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

f) Likvidlik riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəllərdə mümkün ən erkən müqavilə müddətinə əsasən maliyyə aktivləri, maliyyə öhdəliklər və kreditlə bağlı öhdəliklər üzrə bölüşdürülməmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti göstərilir. Cədvəllərdə açıqlanan ümumi axın maliyyə öhdəlikləri üzrə müqavilə üzrə, bölüşdürülməmiş pul axınlarıdır. Maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlili aşağıdakı kimidir:

	1 ay ərzində AZN '000'	1-3 ay ərzində AZN '000'	3-6 ay ərzində AZN '000'	6-12 ay ərzində AZN '000'	1 ildən artıq AZN '000'	Qeyri müəyyən müddətli AZN '000'	Cəmi AZN '000'
31 dekabr 2019-cu il							
Maliyyə öhdəlikləri:							
Borc öhdəlikləri	-	1,534	1,836	918	6,672	-	10,960
Digər maliyyə öhdəlikləri	37	4	6	15	42	-	104
	37	1,538	1,842	933	6,714	-	11,064
31 dekabr 2018-cu il							
Maliyyə öhdəlikləri:							
Borc öhdəlikləri	-	821	-	821	3,258	-	4,900
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-	-	-
	-	821	-	821	3,258	-	4,900

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti
Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

(f) Likvidlik riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2019-cu il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan məbləğlərin gözlənilən ödəmə müddətinə görə təhlilini göstərir:

	1 ay ərzində AZN '000'	1-3 ay ərzində AZN '000'	3-12 ay ərzində AZN '000'	12 ay-5 il ərzində AZN '000'	Cəmi AZN '000'
31 dekabr 2019-ci il					
Maliyyə aktivləri:					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalenti	6,881	-	-	-	6,881
Müştərilərə verilən kreditlər	1,804	3,352	10,183	2,358	17,697
Digər maliyyə aktivləri	295	-	-	-	295
	8,980	3,352	10,183	2,358	24,873
Maliyyə öhdəlikləri					
Borcl öhdəlikləri	-	1,534	2,754	6,672	10,960
Digər maliyyə öhdəlikləri	37	4	21	42	104
	37	1,538	2,775	6,714	11,064
Balansda likvidlik boşluğu	8,943	1,814	7,408	(4,356)	13,809
Məcmu xalis mövqe	8,943	10,757	18,165	13,809	

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti
Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)
31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

19 Risklərin idarə edilməsi, korporativ idarəetmə və daxili nəzarət (davamı)

(f) Likvidlik riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınan məbləğlərin gözlənilən ödəmə müddətinə görə təhlilini göstərir:

	1 ay ərzində AZN '000'	1-3 ay ərzində AZN '000'	3-12 ay ərzində AZN '000'	12 ay-5 il ərzində AZN '000'	Cəmi AZN '000'
31 dekabr 2018-ci il					
Maliyyə aktivləri:					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalenti	2,710	-	-	-	2,710
Müştərilərə verilən kreditlər	1,587	2,228	7,575	1,879	13,269
Digər maliyyə aktivləri	105	-	-	-	105
	4,402	2,228	7,575	1,879	16,084
Maliyyə öhdəlikləri					
Borcl öhdəlikləri	-	821	821	3,258	4,900
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-
	-	821	821	3,258	4,900
Balansda likvidlik boşluğu	4,402	1,407	6,754	(1,379)	11,184
Məcmu xalis mövqe	4,402	5,809	12,563	11,184	

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti

Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

20 Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi

Ədalətli dəyər, aktivin satılması üçün alınacaq və ya qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında nizamlı bir əməliyyatda öhdəliyi köçürmək üçün ödənilən qiymətdir. Buna görə xərc metodu ilə ədalətli dəyər hesablamaları arasındakı fərqlər yarana bilər. Ədalətli dəyərin tərifinin əsasını müəssisənin heç bir niyyəti və ya ləğvi, əməliyyat miqyasını əhəmiyyətli dərəcədə azaltması və ya əlverişsiz şərtlərlə əməliyyat aparması lazım olmayan bir narahatlıq ehtimal edir. Rəhbərliyin qiymətləndirmələrinə görə, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyəri ilə göstərilməyən Şirkətin maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri aşağıda göstərilmişdir:

	2019		2018	
	Qalıq dəyəri AZN '000'	Ədalətli dəyər AZN '000'	Qalıq dəyəri AZN '000'	Ədalətli dəyər AZN '000'
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalenti	6,881	6,881	2,710	2,710
Müştərilərə verilən kreditlər	17,697	17,697	13,269	13,269
Digər maliyyə aktivləri	295	295	105	105
Cəmi	24,873	24,873	16,084	16,084
Maliyyə öhdəlikləri				
Borcl öhdəlikləri	10,960	10,960	4,900	4,900
Digər maliyyə öhdəlikləri	104	104	-	-
Cəmi	11,064	11,064	4,900	4,900

Maliyyə öhdəliklərini ödəmək üçün kifayət qədər maliyyə aktivləri mövcuddur.

Ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyər iyerarxiyasının üç səviyyəsinə əsasən qruplaşdırılmışdır. Bu qruplaşdırma ədalətli dəyərin ölçülməsində istifadə olunan əhəmiyyətli məlumatların ən aşağı səviyyəsinə əsasən müəyyən edilir:

- 1-ci səviyyə : eyni aktiv və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka edilmiş qiymətlər (düzəldilməmiş).
- 2-ci səviyyə: 1-ci səviyyəyə daxil edilmiş birbaşa (yəni qiymət olaraq) və ya dolay (yəni qiymətlərdən irəli gələn) müşahidə edilə bilən qiymətlər xaricində daxilolmalar.
- 3-cü səviyyə: müşahidə olunan bazar məlumatlarına əsaslanmayan aktiv və ya öhdəlik üçün daxilolmalar (müşahidə olunmayan məlumatlar).

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

20 Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi (davamı)

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2019 və 31 dekabr 2018-ci il tarixlərinə maliyyə aktivləri və öhdəlikləri iyerarxiyasındakı Səviyyə göstərir:

	1-ci Səviyyə AZN '000'	2-ci Səviyyə AZN '000'	3-cü Səviyyə AZN '000'	Cəmi AZN '000'
31 Dekabr 2019-cu il				
Ədalətli dəyərlərin açıqlandığı aktivlər:				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	-	-	6,881	6,881
Müştərilərə verilən kreditlər	-	-	17,697	17,697
Digər maliyyə aktivləri	-	-	295	295
Ədalətli dəyərlərin açıqlandığı öhdəliklər:				
Borclar alətləri	-	-	10,960	10,960
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	104	104
31 Dekabr 2018-ci il				
Ədalətli dəyərlərin açıqlandığı aktivlər:				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin	-	-	2,710	2,710
Müştərilərə verilən kreditlər	-	-	13,269	13,269
Digər maliyyə aktivləri	-	-	105	105
Ədalətli dəyərlərin açıqlandığı öhdəliklər:				
Borclar alətləri	-	-	4,900	4,900
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-

21 Kapitalın idarəedilməsi siyasəti və prosedurları

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası (MBNP: 2019-cu ildə ləğv edilmiş və funksiyaları hazırda Azərbaycan Mərkəzi Bankındadır) Şirkət üçün kapital tələblərini təyin edir və nəzarət edir. Şirkət kredit təşkilatları üçün nizamnamə ilə müəyyən edilmiş maddələri kapital kimi müəyyən edir. MBNP-in hazırkı kapital tələblərinə əsasən bank olmayan kredit təşkilatları 300 min manat nizamnamə kapitalının minimum səviyyəsinə sahib olmalıdırlar (2018: 300 min AZN). MBNP tərəfindən bank olmayan kredit təşkilatlarının tənzimlənən kapitalının risk çəkili aktivlərə nisbətinin qorunması ilə bağlı tələbi yoxdur. Şirkətin kapitalın idarə olunması ilə bağlı rəsmi siyasəti yoxdur, lakin rəhbərlik şirkətin əməliyyat və strateji ehtiyaclarını ödəmək üçün kifayət qədər kapital bazası yaratmağa və bazar iştirakçılarının etimadını qorumağa çalışır. Buna nağd pulun səmərəli idarə olunması, Şirkətin gəlir və mənfəətinin daimi monitorinqi və əsasən Şirkətin əməliyyat pul

Mol Bulak Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyəti Maliyyə Hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2019- cu il tarixində başa çatan il üzrə

21 Kapitalın idarəedilməsi siyasəti və prosedurları (davamı)

vəsaitlərinin hərəkəti hesabına maliyyələşdirilən uzunmüddətli investisiya planları ilə nail olunur. Bu tədbirlər sayəsində Şirkət davamlı mənfəət artımını hədəfləyir.

	2019 AZN '000'	2018 AZN '000'
Cəmi kapital	13,598	10,802
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	(6,881)	(2,710)
Cəmi kapital	6,717	8,092
Cəmi kapital	13,598	10,802
Borc öhdəlikləri	10,960	4,900
Cəmi borclanma	24,558	15,702

22 Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

Hesabatvermə tarixi və hesabatın rəsmi təsdiqi tarixi arasında düzəliş tələb edən və ya etməyən hər hansı əhəmiyyətli hadisə baş verməmişdir.

Cənab Ernest Uraimov
Direktor

Cənab Faiq Sadıxbəyov
Baş Mühəsib